

MATERIALE

P È R R A L L È Z A

ASLLANI E DHELPNA

N'ni farë vakti ish kanë zakon asllanit me i shkue ka ni gjê përditë pej gjêve tjera, ja me dalë me ta për gjê. I erdh rëni edhe dhelpnës.

Asllanit s'u bâjke me ju vanue, veç n'vakt t'caktuem me i shkue. Mirpo dhelpna ish kan vanue e, kur shkoi ajo, asllani krejt u hallakat e po i thotë:

— Pse ti je vanue?

— He, more asllan, ish dalë nifarë gjêje ma e madhe se ti! Atëherë asllani u çue e po i thotë:

— Me ma kallxue at gjê, me m'kallxue ku asht!

Dhelpna e çoi te ni bunar e po i thotë:

— Afrou e kqyr poshtë, se unë s'po guxoj as sytë me ja lshue!

Asllani t'u kërlësh e t'u rras skej bunari. Kur u afrue, e pa hijen e vet, e t'i ban turr e t'gjuhët n'bunar. At'herë dhelpna ja nisi e po kcen rreth bunarit. Tana gjêja e panë e ju afruen e p'e vesin dhelpnën. Dhelpna hiç s'po ju kallxon. At'herë ja nisën edhe tjerat e po kcejnë. Dhelpna ja nisi e po kesh:

— Le unë qi e di pse po kcej, po ju?

— Na, vallahi, veç qi po t'shohim ty.

Qat'herë dhelpna jau kallxoi asllanin n'fun t'bunarit.

Tregoi: Azem Fejza, fshati Zabërgjë, Shalë e Mitrovicës
Shënoi: Fetah Bahtiri, fshati Lisicë, Mitrovicë

LUANI DHE BISHAT E EGRA (motërzim)

Kish pas menue luani me i farue të tana gjëtë tjera t'egra. Zetetet n'dhelpnën edhe ia thotë menimin. Dhelpna ia pret:

— Eh, mreti jonë, luan! T'kena harrue ty shka ka dalë ni tjetër gjê e egër.

— Ku â — veti luani.

— Merrem mu n'gojë e shkojmë e shohim.

Luani e rroki dhëlpnën n'gojë dhe po vrapon. Kur shkoi buzë ni uji, dhëlpna po i thotë:

— Kqyr n'uj?

Luani e sheh ftyrën e vet n'uj e i duket shumë e madhe. Nuk i shkon mënjë se e ka edhe dhëlpnën n'gojë. E lshon dhëlpnën n'stom e gjuhët n'uj. Meniherë u myt.

Dhëlpna duel diku larg ujit e po kcen. E sheh ni lepër e edhe ai nisi e po kcen. E dveti dhëlpna:

— Po ti, o lepër, pse po kcen?

— Po t'shoh ty, — ia kthei lepri.

— Po unë kesh n'gojë t'luanit e pshtova, — tha dhëlpna.

— At'herë po kcejmë tânë, — tha lepri e nisi me kcyë edhe ma tepër.

Tregoi: Ramiz Kadrija, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kijevë, Prekorupë

LUANI, UJKU DHE GOMARI

Luani, uki e magari ishin kanë dalë me gjue bashkë. Kur mrrinë n'at mal ku po donë me gjue, luani po i thotë magari:

— Hin ti, magari, e tutnai gjën le t'dalin pej pyllit e na po rrimë për anësh me i nxanë.

Magari hini n'pyll e ja nisi me bërtitë sa mujke. E bani piskamë; ushtojke mal e bjeshkë pej ti. Dikur duel magari pej pyllit e po i thotë luanit:

— A bërtita shumë?

— Besa — i tha luani — veç qi e dita qi je magari, se jam kanë n'short me ikë edhe unë pej tute kah bërtitshe.

Tregoi: Muharrem Ferizi, fshati Kodrall, Deçan
Shënoi: Anton Çetta, Prishtinë

GOMARI E GJAZALLI (motërzim)

Ishin kanë bâ artak nër veti magari e Gjazalli edhe ni ditë pej ditësh duelën me gjuejtë. Kur duelën n'vënin e gjësë, po i thotë Gjazalli magari:

— Hin n'mal edhe tutmi gjën, se une jam ktu e e kam pushkën. Ti m'i tut e une i vras. Edhe be po t'bij n'zotin qi, me ardhë pa i tutë gjën, kam me t'vra, se une jam insan.

Kur hini magari dhet metra n'mal, e suell me mët e veta t'liga: „Une nuk muj me shkue ma n'at anë se m'han uki”. Edhe nuk kish besë m'u kthye tu Gjazalli pej tute se p'e vret. E t'ja nisi me bërtitë sa mujke. Nisën gjëja e egër me ikë se s'kishin ni asi

masllahati kurniherë. E t'u suellën rreth e rrotull nëpër at mal e shkojshin drejt e n'pushkë t'Gjazallit. Kur erdh magari tha:

— Gjazall a u tute?

Ky ja kthei:

— Pasha atâ qi ma ka shti shpirtin, mos m'e pa ditë qi t'kam shti n'mal vetë e qi je magar, Goleshi i Kosovës s'm'kish pritë tuj ikë!

Tregoi: Ali Metë Mehmetaj, fshati Pozhar, Deçan
Shënoi: Tahir Geçi, Deçan

LUANI, GOMARI DHE DHELPNA

Bahen bashkë ni herë magari, dhelpna e asllani për me nxa-në gjë. Magari e merr për detyrë me i trëmë me zanin e vet t'tmer-shëm gjitha gjëtë e malit. Dhelpna e merr për detyrë me i mashtrua ata gjoja se po i pshton edhe me i qitë n'pritë te asllani. Asllani e merr për detyrë me i pre. Edhe veprojnë ashtu.

Del magari nëpër mal e bërtet me sa fuqi qi kish. T'gjitha shtazët e malit frigohen edhe marrin ikën. Para tyre del dhelpna e u thotë:

— Ejani mas meje se une e kam zakon me u futë nëpër dredhina t'nryshme edhe pshtojmë.

Vrapojnë shtazët mas dhelpnës e dhelpna vrapon anëj kah ishte asllani n'prite. Asllani i pret të gjitha edhe i bân turrë, t'preme t'gjitha, njanën maje tjetrës. Asllani i thotë magari:

— Daji ti tash për ne t'treve!

Magari e ndon dorën n'zemër e i dán sa munet ma drejt n'tre vëne. I thotë asllanit:

— Masi i dava, zg-jedh ti i pari!

Asllani e kqyr idhnueshëm ni herë magari e i mshon magari edhe e qet coft maje atyne shtazve, se i dau për t'tret nisoj. I thotë asllani dhelpnës:

— Daji ti për ne t'dyve!

Dhelpna i vën t'gjitha n'njanën anë kurse n'anën tjetër vën vetëm ni lepër. I thotë asllanit:

— Zg-jedh cilën t'duesh!

— Kush t'msoi i thotë asllani dhelpnës me i da kaq mirë?

— M'msoi qaj qi po i dridhen hala buzët — i tha dhelpna për magari.

Tregoi: Nimon Alimusa, Strelle, Deçan
Shënoi: Anton Çetta, Prishtinë

ASLLANI, UJKU E DHELPNA

Ishin kan pa dalë për gjê asllani, ujku e dhelpna. Gjithsecili e nxanë ka ni gjê për veti. Asllani i nxâni ni kapruell, uku ni dash e dhelpna ni knues. Krejt gjêtë i banë bashkë. Asllani po i thotë ukut:

— Dana gjênë, uk!

Uku i tha:

— Po i daj. Ti merre kapruellin, une dashin, dhelpna knuesin.

Asllani i ra ukut shkelm e rrxoi. Nisi ukut e po i dridhet bishti. Po i thotë asllani tash dhelpnës:

— Hajt, danaj ti, nrikull!

— Po, — tha dhelpna. — Merre ti knuesin për kaftjall, dashin për sillë, kapruellin për darkë.

Asllani po i thotë dhelpnës:

— Eu, t'bekoftë zoti! E kush t'msoi kaq mirë?

— M'msoi qyky, qi po i dridhet bishti, — i kallxoi dhelpna drejt.

Tregol: Azem Fejza, Zabërgjë, Shala e Mitrovicës
Shënoi: Fetah Bahtiri, Lisicë, Mitrovicë

DHELPNA UJKU DHE ASLLANI, (motërzim)

Ni ditë dhelpna, uki e asllani kishin dalë për gjê. Deri n'aksham i kishin pa mytë ni knues t'egër, ni dash e ni kâ. U ungjën me i dá. I tha asllani ukut:

— Daj ti, uk, se je ma i moçmi!

Uki tha:

— Po, po i daj se asht shumë letë. Dhelpna le t'e merr knuesin une po e marr dashin e ti kaun.

Luanit nuk i pelqeu qysh e dau uki e t'e pret tëh e tëh deri qi e myti. At'herë i tha dhelpnës:

— Daj ti!

— Po, — tha dhelpna, — me gjithë qef. Për kaftjall hë knuesin, për sillë kaun e për darkë dashin e une ha çka të tepro.

— Kush t'msoi kaq mirë me i dâ?

— Më msoi ai qi po qet me kamë, — tha dhelpna.

Tregol: Sadik Potera, fshati Llapashticë, Llap
Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

ARUSHA, UKI, DHELPNA E MUSHKU

Ni herë ishin kanë vllaznue arusha, uki dhelpna, e mushki. Ata nërmjet veti thanë:

— Hajde t'dalim, t'gjuejmë e t'hamë!

Muerën bjeshkën me gjuejtë. Tuj shkue përpjetë, ma s'pari zatetën n'ni livadh. I thanë mushkit:

— Ha ti ktu, se ktu asht nafaka jote!

Të tre tjerët e muerën anën tjetër me shkue e me gjuejtë. Gja s'mujtën me gjetë. U kthyen n'ni breg e po bâjnë mën:

— Shka bâjmë na qi jemi unshëm?

Dhelpna tha:

— Po shkojmë e po e hamë mushkin.

Arusha foli:

— S'un e hamë, se e kemi ba vlla.

Uki tha:

— E hamë, se s'kemi shka hamë.

Dhelpna foli:

— Po ja gjajmë shkakin — po shkojmë e po e vesim sa vjet i ka. N'mujtë me i dijtë vjet e vet, pshton. Pra, mos i dijtë, do ta hamë.

Atëherë arusha tha:

— Mirë ja keni gjetë shkakin.

U foli ukit e dhelpnës:

— Shkoni dhe vetne se sa vjet i ka!

Uki e dhelpna shkuen e i thanë mushkit:

— Domë me t'hangër.

Mushki u tha:

— Mos m'hani se m'keni ba vlla!

— N'i ditsh vjet'e tu, nuk t'hamë, pra, mos i ditsh, e kemi dâ me t'hanger — foli dhelpna.

— Teri diku i dij po bash mirë nuk i dij. Por, nallbani kur m'ka mathë, datën ma ka shkrue n'patkue se sa vjet i kam — u përgjegj mushki.

At'herë uki i tha dhelpnës:

— Dil e knoja patkojt!

— Unë nuk dij me knue, veçse dil ti e knoja sa vjet i ka, se je i mençëm! — i tha dhelpna.

Kur duel uki me ja knue vjet n'patkue, mushki dy kamët i mblodhi, me të dyja qift ja mshoi n'lulë t'ballit edhe e lshoi ukin pa shpirt për tokë.

Dhelpna iki përjetë e duel në ni breg. Zuni e po flet:

— Lumja unë e lumja qi s'dijta me i knue patkojt! Shum mirë u ba për mue! Që, uki tash qysh po shkëpurdh.

Uki bërtitke:

— Po mue ç'm'u desht me u ba shkollar, kur as babën as babgjyshin s'i kam pasë!

NJERIU, LUANI E DHELPNA

Nji njeri po bante rrugë nëpër një vend të shkretë. Kur që në një shëj vendit, po ndien një za që kërkonte ndihmë. I avitet atij vendit e prej dheut i lutet një za:

— O i biri i njerit, po t'lutem ma hiq shkambin në grykë të shpellës e m'pshto!

Aty afër po don me ndollë edhe dhelpna, po ndigion mirë ç'po flasin e po shikjon çka po bajnë.

— Po, more, si jo po — po thotë njeri — po të pshtoj kushdo të jeshë — e ja hjek gurin prej grykës së shpellës.

Sa ja hoq gurin, luani i kcej në fyt e po don me e mbytë.

— Si kshtu, more burrë, — po ja ban njeri — po unë ta pshtova jetën e ti po don me m'çartë!

Në kaq dhelpna, qi ishte aty afër mshehun, po del kinse s'po e din punën si ka ndollë e po i pëvet:

— Çka asht fjala, more, çka kini? e avitet te ta.

Ata të dy po i kallxojnë he e he e he gjithsesi ndolli puna e po i bajnë lutë t'i pleqnojë.

— Jo, - thotë dhelpna - s'kam se si u pleqnoj pa shkue te vendi e me pa.

— Hajde - po i thonë - se na te vendi jena e shih e pleqno.

Avitet dhelpna e po e shikjon gurin, shikjon grykën e shpellës, shikjon luanin, e:

— Ashte pamundun të keshë kenë ti, kumbarë, këtu. Shpella asht e vogël, nuk të xen assesi!

— Po po, - i thonë të dy - ashtu asht. Shi njiktu ka kenë luani.

— Po besa, shi njiktu kjeçë - përsriti luani.

— Asht e pamundun, që asht e pamundun — e vijon dhelpna kuvendimin, — kjo shpellë nuk të xen, kumbarë, keni kenë diku njeti.

— Po ti, he moj ndrikull — ja ban luani e kcen mbrendë.

— Hidhja gurin grykës me shpejt — po ja ban dhelpna njerit, se me te s'ka tjetër drejtësi! — e njeri ja ven shkambin në grykë.

— A ndrikull, ndrikull, njimend je dhelpën — foli plot idhnim luani — me dhelpnina të shkoftë moti, por edhe ti e pagosh me likurë!

Ajo s'po u ven vesh fjalve t'luanit, por i thotë njerit:

— Jetën ta pshtova.

E njeri:

— Çka lyp për shpërblim?

— Nuk due tjetër po ma len kotecin e pulave çilë.

Ja premtoi njeri. Njimend edhe kotecin ja la çilë, por i vuni hekurat. Erdh dhelpna e, kur e pa kotecin çilë, e sigurtë në fjalën e

njerit, nuk ju mbat aspak punës, por, mët te pulat e aspak te hekurat, bjen në kurrthë me të dyja.

— He, - tha - o njeri, çka m'bane kshtu?!

— Fajin ta ka likura, se sa për mish kurr s'ta kishe ba kështu.

Tregoi: Gjergj Ndoc Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

DHELPNA E DHIA

Ishte ni herë tuj shkue udhës ni dhelapën. E kish marrë etja t'shkretën e nuk gjejke kund uj me pi. Tuj ecë udhës, qiloi n'ni bunar edhe zhdrypi poshtë me pi uj. Masi pini mirë e mirë, menojka se qysh me dalë tash pej atyhit.

S'kaloi as ni sahat kur që me hall t'dhelapnës po vjen edhe dhija. Kur e pà dhelapnën mrenda e veti:

— A ka uj, mori dhelapën, se m'myti zhegi?

— Po moj, qysh jo, bile uj t'ftoftë.

Dhija meniherë zhdrypi kur pa uj e ja nisi me pi. Kur piu mirë, at'herë ju kthye dhelapnës:

— Po qysh do t'dalim tash, moj?

— Afroje kryet tu qaj guri e vete! Ai t'kallxon.

Dhija e afroi kryet po s'un e mrrini gurin. Dhelapna i tha me i çue kamët e para e dhija e shkretë bani ashtu. At'herë dhelapna u hodh e, nëpër kurriz t'saj e nëpër brina, duel pi pusit e i tha:

— Mos hin kah hihet se del kah s'dilet. Masanej, kur t'hish diku bane mend qysh del!

— Pse ti a e ke ba mend qysh del a?

— Unë e bana mend se vjen dikush, qeshtu, si ti, e e mash-troj.

Tregoi: Rexhep Morina, fshati Bellacërkë, Rahovec
Shënoi: Sabahajdin Cena, Rahovec

DHELPNA E ASLLANI

Ni herë ni dhelapën i kish gjetë do mushkni e s'po di ku me i mshehë. Po tutet qi po ja merr dikush. Mirëpo, n'ato, qe po vjen asllani.

— Ku po shkon, zoja dhelapën? - i tha asllani.

— Nuk po di shka me bâ me çeto mushkni. Po tutna po m'i merr dikush - i kajti dert dhelapna asllanit.

— Ami mue se s'ka kush t'i merr. Unë përgjegji për to se unë jam mreti i krejt egërcinave - i tha asllani dhelapnës.

I muer asllani ato mushkni, i qiti n'shpinë e po shkon. S'met pak e t'ngajti ni shipôjë e ja muer asllanit mushknitë e dhelapnës pej shpine. Tash dhelapna i tha asllanit:

- Ku m'i le mushkënitë?
 — Une t'kam sigurue për toke; s'muj me t'sigurue për qielle
 — ja kthei asllani.
 — Kur s'mundesh m'e sigurue hallkun për toke e për qielle
 hiç mos hin dorzan! - I tha dhelpna asllanit.
 U mblodhën krejt gjâja e egër e qitën asllanin n'muhaqeme
 edhe e qitën fajtor.

Tregoi: Halit Minushi, fshati Domanek Prekorupë, Rahovec
 Shënoi: Mehmet Halimi, Prishtinë

DHELPNA DHE UJKU

- Diku n'udhe, tu shkue, dhelpna zatetet n'uk edhe shoqnohet
 me tâ. Uku ish kanë untë. I thotë dhelpnës:
 — Ja po t'ha ty, ja gjâm diçka, se jam teshë uni!
 — Veç lshom, se po t'gjâj me hangër, - i thotë dhelpna.
 E muer ukun edhe shkuen tu ni shpi.
 — Hin për kët prezore! - i thotë ukut.
 I dha uku e hini mrêna. Kur hin, gjân kingja. Ja nisi e po han
 çka po munet. Dikur ngihet. I jep zor me dalë përjashta, po s'mun
 del. I fryhet barku e s'e nxe prezorja. Met uku mrenâ. E shtini dhelpna
 n'kurthë.
 Nestret n'sabah katundarët çohen e shkojnë me i lshue dhët.
 Kqyrin. Uku n'prezore.
 Frik i marrin llosat edhe e mysin.

Tregoi: Gani Mehmeti, fshati Sfirçë e Mbrendshme, Medvegjë, Gollak
 Shënoi: Haki Rrahimaj, Gjilan

DHELPNA E BJESHKËS DHE DHELPNA E FUSHËS

- Ni dhelpën e bjeshkës bjen n'fushë edhe atje e zatet ni shoqë
 t'vet. E veti:
 — Shka tek je bâ kshtu n'kët hall?
 — Që, si po mshohish, asht e lkurë jam bâ, pa kangër.
 — Pa hangër?
 — Po, pa hangër.
 — Pse, a s'ka shka me hangër ktu?
 — Jo ka, po unë jam plakë, jam lodhë e s'po muj me gjue.
 Qe, qetash e pash ni knues n'pemë edhe s'mujta m'i ba gjâ.
 — Ku ashtu?
 — Që, mas gardhi.
 — Hajde, kallxoma!
 Dhelpna e fushës, qi ish bâ pinel m'pinel, po i prin ksaj t'bjeshkës,
 qi i vizllojke kimja, edhe e çoi fill te pëma, ku ishte knuesi.
 I tha:

— Që ku â. Tash ta dhashtë zoti!

Dhelpna e bjeshkës, qi ish e pahile e s'i dike dredhitë e botës, kceu n'pemë edhe ja ngjiti knuesit, por kur ra n'tokë kurtha ja kapi kamën. Ajo, pi dhimtës, bërtiti. Knuesi i pshtoi edhe, si i pshtoi, nisi me ikë, po dhelpna e fushës ju lshue mas edhe e zuni. Kur e zuni knuesin, u nis me shkue n'stokëll t'vet, po kjo e bjeshkës i tha:

— Ku po shkon? Nuk â mirë kshtu. Pse s'um kallxove?

— Nuk â mirë, po shka me t'ba? Pse u bâne budallë?

— Po na a u shoqnuem?

— Po, u shoqnuem, po u shoqnuem me gjue bashkë e jo me dekë. Lamtumirë!

— Ah mallkue koftë shoki hilexhi, qi din e s't'kallxon!

Tregol: Idriz Kabashi, fshati Korishë, Prizren
Shënoi: Destan Bajraktari, Suharekë

DHELPNA, KNUESI DHE PULA

Zatetet dhelpna me ni knues. Kujtohet qysh me i gjetë vang e m'e hangër. I thotë:

— O knues!

— O hoja! - i përgjigjet knuesi.

— A kie sahat?

— Jo.

— E pse pra i rrën hallkun e jau nxjerr gjumin vakt e pa vakt?

— E di unë nifarë tahmini - i thotë knuesi dhelpnës.

— Tahmin! Çfarë tahmini? - S'ka tahmin! - ja kthen dhelpna edhe e han knuesin.

Ni ditë tjetër dhelpna e zatet pulën e i thotë:

— Oj pulë!

— O hoja!

— A kie me m'i gjetë do pare hua qi bâjnë sa ni lirë?

— Vallahi s'ta kam dinarin! - i thotë pula.

— A e ban ni lirë voja jote? - e vèt apet dhelpna.

— Nuk e ban, - i kallxon pula.

— E pse ti pra e ban gjith at bërtimë e e çon dynjanë n'kamë për ni voe? - i ngërmohet dhelpna. Edhe e han pulën.

I forti gjithmonë munet me t'gjetë vang.

Tregol: Zekë Murseli, fshati Selac, Shala e Mitrovicës
Shënoi: Fetah Bahtiri, fshati Lisicë, Mitrovicë

ÇAKALLI DHE DHELPNA

Tuj ladruë nëpër zabel, e gjeti çakalli dhelpnën, e cila ish shumë e ligë. Kjo disa ditë nuk kishte shti gja n'gojë, veç gjimonte në shpellë. Kur e pavi çakallin, i tha:

— Ah, lum miku, m'ka gjetë e zeza e të zezave. Kam metë mrëndë e jam tuj vdekë prej unit. Të lutëm m'ja ban disi.

Shkoi çakalli ere gjeti një edh përjashta dhe e kapi, ere pa e provue vetë ja çai dhelpnës. Dhelrna hangri mirë e mirë ere i erdhi fuqija. E lavdroi shokun çakall.

Mas shumë kohe, një gjuetar e varrosi çakallin në kamë ere kshtu ky meti në strofull pa dalë. I çai fjalë dhelpnës, e cila dikur, me vonesë, erdhi m'i pa.

— Aman! - i tha çakalli asaj për m'i nimue.

Por kjo me dredhi ja kthei:

— Je budallë e nuk di me u gjetë kurr. Si s'ke kcyë kur të kanë gjuejtë? Pse ma parë s'ja hangre zagarin gjuetarit?

— M'erdhë disi pa pritë, moj dhelpnë, por të lutëm, më nima se diqa unit.

— Hajt te naptë zoti shndet! Në qoftë se xâ deji gjâ të madhe, tesh ta bi ere ty pak. Ti më ke pas pru atë çka të ka pas teprue ty, kur qeç e ligë. Pastaj ta dish se atë ma ke prue se m'ke pas frigë, se ti ma ke pasë mytë stërgjyshin tem.

— Po unë as gjyshin nuk ta kam pas njoftë - u përgjegj çakalli.

Kur sjelli krytin nga ajo, pavi se dhelrna kishte ikë ere e kishte lanë n'atë izjet.

Tregoi: Hashim Mila, Ulqin
Shënoi: Bahri Brisku, Ulqin

DHELPNA DHE KNUESI

Ishin kanë ni herë ni dhelpnë e ni knues. Ni ditë knuesi e kish pa gjetë ni copë djath edhe ish kan hypë n'ni dru për mos m'i pa kërkush. E heton dhelrna e shkon e i thotë:

— Zotni knues, kam nije se e kije zanin e mirë e shumë qef po kam me t'nije kah knon!

Knuesi, pa mënue, ia nisi kangës e copa e djathit i bjen pej kaçepit n'tokë.

Dhelrna e muer djathin e shkoi malix përjetë.

Tregoi: Fatime Mengjiqi, fshati Lupç i Epërm, Llap
Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

DHELPNA DHE BYLBYLI (motërzim)

Ish kanë ni herë ni bylbyl tuj knue n'ni rrëm, si bylbyli mâ. Aty e sheh ni dhelpnë. Ish kanë ba marak dhelrna me e hangër qat bylbyl e i thotë:

— O bylbyl, bre, a t'shkon zani edhe n'tokë si qi po t'shkon n'rem e n'hava?

- Po, more, po qysh jo, - i thotë bylbyli.
- Hajde pra zhdryp t'shohi qysh po t'shkon zani n'tokë!
Bylbyli meniherë fluturoi pi rëmi n'tokë e ja nisi me knue.
- Uh sa mirë po knojshe! Po a mun knon qashtu me sy mshelun?
- Po, more — i thotë bylbyli, e ja nisi me knue. Ma s'pari i msheli sytë.
- Dhëlpna, kur e pa qi i msheli syt, iu avit ngat e, kllup, e shtini n'gojë për m'e hangër.
- E ndrydhi me kamë e i tha:
- E, more bylbyl! Kur t'knojsh, kur mos kno me sy mshe-lun se t'nxanë qeshtu.
- Po pse, ti shka kie nër mend me m'ba?
- Po kam nër mend me t'hangër — i tha dhëlpna.
- Po, moj dhëlpën, besa boll mirë m'ban. Po te na asht adet qi para se me ta marrë dikush shpirtin, me t'lishue pi goje për m'e knue ni tallkin edhe ai qi p'e han edhe ai qi de t'hahet. Edhe ti, allahile, para se me m'hangër mue, çoi duert n'amin e knoma tallkinin!
- Dhëlpna i çoi duert n'amin e bylbyli fluturoi prap n'rrëm e ja nisi me knue.
- Mos nifarë vakti pi thotë dhëlpnës:
- E moj dhëlpën, kur ta nxosh dikân herën tjetër, ma s'pari merrja shpirtin e tâni knoja tallkinin!

Tregoi: Feriz Ramadan Krasniqi, fshati Llashka Drenoc, Malishevë
Shënoi: Sabahajdin Cena, Rahovec.

DHELPNA E FËLLANXA

- Kure nxuni dhëlpna fllanxën, e dveti:
- Me m'pas nxanë ti, ça m'kishe ba?
- Unë, për veti, isha kryque ni herë e masanej t'kisha hangër.
Dhëlpnës ju dok përnimë kjo punë edhe bani ashtu si i tha fllanxa. E çoi kamën e u kryque, e fllanxa iku e e la me gisht n'gojë.
Fshani dhëlpna e tha pej idhnimit:
- Mallkue koftë ai qi kryqohet pa u ngi!

Tregoi: Sadik Mirushaj, fshati Izbicë, Drenicë
Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik, Drenicë

DHELPNA DHE FËLLANZA (motërzim)

- Dhëlpna e xuni një fëllanzë dhe mendoj me e hangër me lezet. Aq u ba në qef, sa qi s'mujti me u durue pa i kallxue se po e han me të madh lezet.
- Po — tha fëllanza — po e shoh se çka më ka gjetë, por allahile a je bullë apo kaurreshë?
- Unë shyqyr jam bullë, — ja bani dhëlpna.

— Fort po çuditem, — ja ban fëllanza — tue kenë ti bullë e unë bullë don me m'hangër pa u falë. Nemose, mue të shkretën, tash para deket, më len të falem e ti, së pakut, bane një duvë të vogël.

U trathtue dhelpna e, nsa desht me ba një duvë të shkurtë, e liroi fëllanzën e ajo „për“ përrkati e e la dhelpnën gojë thatë.

— Dreq, o more dreq, po si unë, tue, mos kenë as hoxhë as nuse hoxhet, ç'm'u desht duvaja se! — tha dhelpna plot idhnim.

Tregoi: Ndoc Fillpaj Koçaj, fshati Kllezën Ulqin
Shënoi: Simon Fillpaj, fshati, Shingjergj Ulqin

DHELPNA DHE FËLLANZA (motërzim)

Fllanza ish kanë fjetun. Erdh dhelpna, e nzuni fjetun e i hipi sipri e po mendon me e hangër. Foli fllanza:

— Ti, masi m'nxune, para se të m'hangsh, ban amin!

Dhelpna nuk diti e i çoi dy kamët përpjetë edhe po ban amin.

Fëllanza u çlirue pej kamve t'dhelpnës e fluturoi. At'herë dhelpna tha:

— U bana budallë. A dashtë ni herë m'i hangër e masanej me ba amin.

Tregoi: Isuf Kelani, fshati Tenshdoll, Llap
Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

DHELPNA DHE GJELI

Ish kanë ni katunar. I kish pasë do pula e pulat i kanë flëjtë n'ni pemë. Dhelpna u çu ni herë me shkue mas pulave. Kur shkoi, i ruejti natën aty. Kur erdh sabahi ja nisi gjeli me knue. Dhelpna i tha:

— T'lumtë goja, se mirë po knon!

— Lum kofsh! — tha.

— Mirpo qeshtu knojnë gjith gjelat, po aferim me knue synamshelas.

— Une edhe synamshelas knoj.

Kur i msheli sytë e ja nisi me knue, u rrxue e ra n'tokë.

Dhelpna e kapi. I tha:

— Une po t'ha.

— S'po kam dert — tha — qi po m'han, po une jam kanë darka e hoxhës e hoxha dajm han me avdes. Po shkoj si badihava.

— Po marr avdes edhe vetë — tha dhelpna — veç me pasë me m'msue ti.

U avit tu ujt edhe e msojke qysh me marrë avdes. Kur u habit dhelpna mirë, ky kcei e hipi n'pëmë. Kur hipi gjeli n'pëmë, dhelpna i tha:

- A hipe n'pëmë atje a?
 — Po, perzet, hipa se kurr i pari as i mrami synamshelas s' m'ka knue.
 — As mue — tha dhelpna — kurr i pari as i mrami me avdes s'ka hangër.

Tregoi: Zhuej Selmani, fshati, Pobërgjë, Deçan
 Shënoi: Anton Çetta, Prishtinë

DHELPNA E KNUESI (motërzim)

Ish kanë ni herë ni katunar e e kish pasë ni knues për marak. Ni ditë, kur u çue n'sabah, knuesin nuk e gjeti n'kaçak e meniherë duel me e lypë. Po hec e gjeje se! Knuesin e kish marrë dhelpna, e kish çue n'ni potok e i bājke instintak:

— Qyre, bre knues, ti, me at kikirikun tån, gjith popullin e ki çue pi gjumit.

— Po, moj dhelpën, veç mue po m'doket se kam ba mirë qi i kam çue, se duheshin me shkue n'punë njerzija — tha knuesi.

— Po ti, bre knues, a pate sahat qi dijshe kur m'i çue pi gjumit a veç i çojsh qashtu qysh t'vijke tye?

— Jo valla, sahat nuk pata, po ti e paske sosë me m'hangër e hajt ham e mos ëm vet kshtu e ashtu se e zezë dita tuk â ardhë për mue.

— More, une me t'hangër po se po, po ti mos kie noj porosi me ma lanë, se ju knuesat e kenë zanat me porositë? — i tha dhelpna.

— Po, dhelpën. Na e kena zakon qi, para se ta mysim shoqin, me ja dhanë ka ni herë myhlet me thirrë sa t'munet e masanej me e hangër.

— Po thirr edhe ti, more fatzi, po s't'bân kurgja punë thirrja.

— Jo po, po kam qef me hypë n'qat lis e me thirrë ni „kikiriku” le t'um çohet njerzija me shkue n'punë.

Dhelpna e lshoi.

Knuesi hypi n'lis; bani nja dy tri herë „ki-ki-ri-ku” e tani edhe disa herë. Dhelpna e pritke poshtë, po knuesi nuk zhdrypke.

— Zhdryp, more knues! — p'i thotë dhelpna.

— Jo, valla, nuk zhdrypa pa u çue njerzija.

Kur u zdit sabahi, knuesi zbriti poshtë, po dhelpna kish ikë.

Natën tjetër prap qajo dhelpna e nxuni qat knues. Para se me e hangër, p'e vet mos ka me folë dishka.

— Po, — i tha knuesi. T'lutna n'ëm lash m'e thirrë azanin!

— Jo valla, i ki thirrë promë tonat — me azan e aksham e me sabah. Sonte s'ka ma azana. — Edhe e hangër.

Tregoi: Muharrem Gashi, Rahovec
 Shënoi: Sabahajdin Cena, Rahovec

DHELPNA E SHOTAT

Shotat ishin kah lahen n'ni lum t'madh e dhelpna u sillke bregut, herë ma nalt e herë ma poshtë e nuk guxojke me hi n'ui. Dikur u tha:

— T'lumet ju qe dini not! Sikur t'më msojshit edhe mue me notue, kish me ba nderë.

Shotat i thanë:

— Besa na jemi t'lumtuna qi ti nuk din me notue, se sikur të dishe ti not, dihet se shka na kish gjetë. Pra, ma mirë qi nuk din not. Ti shko n'punë tande e na n'punë tonë.

Tregoi: Taf Mehmeti, fshati Vranoc, Lugu i Baranit
Shënoi: Muharrem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

DHELPNA DHE KLYSHT E SAJ

I rriti dhelpna klysht e vet e ni ditë u thotë:

— Shkoni tash kah t'ju shohin sytë e jetoni si t'dini e si t'muni!

Njani klysh i thotë:

— E ku shihemi tash e mas?

— N'qyrka, — ia ktheu dhelpna.

Tregoi: Ramiz Kadrija, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kljevë, Prekorupë

DHELPNA E KURTHA

Ni herë ni dhelpën bjen n'kurthë. Kish pas qillue arbain e ish kanë t'ftoftë i madh. Dhelpna greh me dalë. Sa ma shum e ngrehte kamën, aq ma fortë ia shtërngonte kurtha. Kur e pa se nuk i dilet n'krye, i tha kurthës:

— Mori kurthë, njani n'sabah s'dojmë me dalë — une ngrih e ti shtërngo.

Tregoi: Musë Jetishi, fshati Gjurgjeviku i Madh, Klinë
Shënoi: Anton Berisha, Prishtinë,

DHELPNA DHE IRIQI

Ishin kanë shoqnie dhelpna e iriqi. Nisen rrugës. Gjatarët paskan pas marue ni gropë për me ra gjëja e egër. Tu bisedue, ranë të dy n'gropë. Iriqi e dveti dhelpnën:

— Sa parë mën ki?

— Shtatë parë mën i kam.

— Po ti? — e veti iriqin.

— S'kam mên, veç qito therra.

Dhelpna nisi me u hedhë përpjetë për me dalë prej grope, po gropa ishte e fellë e nuk mujke me dalë. Dikur iriqi po i thotë:

— Moj nrikull, unë s'kam mên, veç therra. Qitu n'gjyks veç nuk kam therra. Shtine turinin e nima si po m'rreh zemra.

Kur e shtini dhelpna turinin, iriqi i mblodhi therrat e dhelpnës iu zu fryma. I dha zor sa mujti e prej hazit e qiti iriqin jasht gropës. Iriqi po i thotë dhelpnës:

— Shtriju e banu si e coftë! Kur t'vjen gjatari e t'sheh qi ke cofë, t'qet n'breg e nalet edhe e nreq gropën. Qat'herë ik!

Dhelpna bani qashtu dhe pshtoi. Iriqi u kthye n'shpi te baba i vet dhe e veti:

— Sa parë mên ka dhelpna?

— Shtatë parë mên, bir.

— Veç se pa mên, bre, u dukke.

Tregoi: Ramë Rrustem Jahaj, fshati Mazrrek, Has
Shënoi: Anton Berisha, Prishtinë

DHELPNA E I ZOTI I SHTËPISË

Dilke dhelpna pej malit e kadal ju afrojke shpisë. Thirrke:

— Dil, o kumarë, e kqyr n'at ugar, se p'e bajnë pulat arë!

Dilke i zoti i shpisë. Kqyrke pej are. S'pake kurgja. Dhelpna at'herë hike „taf” për kit anë e drejt e n'kaçak. Jau ngjitke një a dy pulave e ikke edhe hike n'mal.

Shkojke apet t'nesërmen e thirrke:

— Dil, o kumarë, e kqyr n'at ugar se p'e bajnë pulat arë!

Dilke i zoti i shpisë e kërkun pulat n'tâ.

— Eu, kush â ky qi po m'mashtron mu? — thojke i zoti i shpisë.

Kurqysh s'e dike se kush p'e thrret. Ja muer mênja ni ditë qi ktâhen â tuj ja bâ dhelpna. I ngjehke pulat — dy i dilshin gjithë ma pak. Ja bani dy be kryq m'i mytë dhelpnën ku t'e nxën, veç e dike qi dhelpna s'mytet kallaj.

T'nesrit apet duel pej mali dhelpna:

— Dil, o kumarë, e kqyr n'at ugar, se p'e bajnë pulat arë!

I zoti i shpisë ish palue mas sane. Dhelpna po vike kadalë, tuj kqyrë anve e fluturim e n'kaçak tu pulat. I zoti i shpisë ja nxuni derën.

— T'kam lypë për qelle e t'gjeta për toke — ja bani ky.

Dhelpna s'dilke. Pulat kokorizshin.

— Dil nrikull kumara, se t'ka dalë sharovi para!

Dhelpna apet s'dilke.

Ça bani i zoti i shpisë — qenin ja la n' derë dhelpnës e vetë hi-pi nalt. E thirri apet dhelpnën:

— Dil nrikull — kumara, se t'ka dalë sharovi para!

I dha zor dhelpna e fyt për fyt me sharovin. I zoti i shpise kcei pej s'nalti e i ra llabud dhelpnës n' krye. Dhelpna u shtrë — u bájke si me kanë e coftë, po i zoti i shpisë s'ja dajke llabud e, tuj i ra, ngjehke pulat sa ja kish hangër dhelpna.

Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik, Drenicë
Tregoi: Raba Asllani, fshati Vojnik, Drenicë

TRE VLLAZNIT E DHELPNA

Ishin dalë ni herë tre vllazën me ru. Prit, prit se po vjen diçka atypari — s'ka.

— A di ça bajmë? — tha, jâni prej tyne, vllau ma i madh — unë du me dalë me ba n'grykë t'llovaçkës si dhelpën e nashta na vjen uku e mas ti dhelpna.

Ja nisi e po ban. E çoi zoti ni uk. E gjuejtën, po s'mujtën m'i vra. Uku hini n'mal e dhelpna kërkun.

Tuj nëjtë, vllau i dytë u tha vllaznive:

— Unë du me ba tash si lepër.

E nisi po ban. Erdh lepri, veç apet dhelpna kërkun.

Kur e panë qi s'â kah vjen dhelpna, vllau i madh ja bani t'vo-glit:

— Ban si knues, se, qe besa, s'e le pa ardhë dhelpna.

Ja nisi ky:

— Kikiriku, kikiriku, kush s'um han jashta nriklla dhelpën!

Dhelpna kujtoi perimë. Kqyri, se ish kanë përgjumshum, e luejti bishtin e ngoi anej kah erdh zani.

Vllaznit pritshin ça po bâhet, a po vjen nimë dhelpna a veç po i mashtro sikurse qe s'di sa ditë. Ata kishin ba be qi ku t'e nxâ-shin, m'i vra dhelpnën, veç ishin ba tri ditë qi s'kishin mujtë m'u zatetë n'tâ. Dhelpna e moçme s'bike kërkun n'kurthë.

Tuj shkue kah ata, dhelpna e çoi kryet, kqyri kah vizaku, ku ish mshefë knuesi (qysh menojke ajo) qi e kish thirrë dhelpnën m'e hangër.

Ni herë kujtoi mos â kjo farë rrëne pej njerit, qi ish hasmu pej asaj dite qi e kish pa kah del per kaçaku me pulë n'gojë. U tut e deshti m'u kthye, po tash ish bâ vonë.

Vllau i madh, masi jau bani me dorë „Mos gjuni ju!”, ja kish terezitë pushkën. Pushka kërsiti e dhelpna ra n'tokë pa fije shpirti. Sytë i kishin metë përpjetë kah vizaku, kah mënojke qi â knuesi.

Tregoi: Sadik Rexhepi, fshati Izbicë, Drenicë
Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik, Drenicë

DHELPNA, UJKU DHE MAÇORRI

Ni dhelpën ish kanë shtrë n'kokërr t'shpinës nër ni kaçak e po pret mo po bjen naj pulë m'i hangër. Shkoi uki asajde edhe e veti dhelpnën se çka po ban e, masi i kallxoi dhelpna, uki i tha:

— Hajde, mori, ec mas meje n'dash me t'ngi mish! S'ki hesap m'i hupë natën tuj e rue ni pulë.

Dhelpna u çue e shkoi mas ti.

Kur shkuen n'ni livadh, që ni hamshor tuj kullotë. Uki s'bani nja t'dytën e t'ja ngjiti për turive, e sjelli dy tri herë edhe e rrxoi plast n'tonë. Kur e myti, u kthye e i tha dhelpnës:

— Ha, dhelpën, ki ça me hangër! — e, kur u ngi vetë, shkoi n'mal e dhelpnën e la tuj hangër.

Dhelpna, kur u ngi, shkoi. Tuj shkue, p'i sheh ni maçorr tuj e ru' ni birë. E veti:

— Ça po ruen ktu?

Maçorri i tha:

— Shuej, se p'i ruej ni mi!

— Hajde mas meje n'dash me t'ngi mish! S'ki hesap m'i hupë kohën për ni kafshore.

Maçorri shkoi mas dhelpne e, kur shkuen n'ni livadh, e panë ni kali tuj kullotë. Dhelpna p'i man mën ukin si e kish kapë për turive hamshorin e e kish mytë. Edhe kjo, kur bani m'e kapë kalin, ai ju kthye e t'ja llulli me shkelma e ta qiti plast n'tokë.

Maçorri, kur e pa qi dhelpna nrroi jetë si â ma zi, u kthye e i tha veti:

— Dhelpna s'e ka kaçikin e ukit m'i mytë kalin — e shkoi e ja nisi m'i rue apet birën.

Tregoi: Jusuf Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

UJKU E QENI

Ishin kanë vllaznue uki e qeni. Shkon qeni n'mal dhe krejt verën e kalon bashkë me ukin. Kur vjen dimni i thotë qeni ukit:

— Po shkojmë tash n'katun. Atje na qesin bukë, gjellë edhe jetojmë si â ma mirë.

Pajtohet uki. Tuj ardh n'katun, po ja sheh qenit vijën e sinxhirit n'qafë. Po i thotë:

— Shka e ki kët vi n'qafë, allahile?

— Pej sinxhirit e kam. Atje na lidhin me sinxhir për qafe.

— A? Atje ku lidhet nuk shkon uki.

Dhe meniherë kthehet n'mal. E prishi vllazninë me qenin.

Tregoi: Sadri Krasniqi, fshati Llashka Drenovc, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kijevë, Prekorupë

UJKU DHE QENI (motërzim)

Ni qen ish kan dalë n'mal me kërkue. Ish kanë shumë i majshum. Hajt, hajt e zatetet me ukin. Uki ish kanë i untë e besa i lodhun kah cof. Kur e pa qenin zemra i hjeti me ja nisë m'i hangër, po s'guxofti se qeni ish shumë e majshum. U kthye e i tha:

— Po ku hangre aq mirë, bre qen, qi u maje aq fort?

— Po m'man zotnija i jem, — ja priti qeni.

— A po m'merr edhe mue te zotnija, nashta kthej pak se po du'me cofë uni n'mal! — e veti uki.

— Po more, qysh jo, hajde shkojmë! — i tha qeni e u nisën bashkë me shkue të zotnija.

Tuj shkue udhës uki e veti qenin:

— A t'man lidhë a zgjidhë zotnija?

— Ditën m'man lidhë e natën zgjidhë; — ju përgjegj qeni.

— E ç'a t'qet me hangër zotnija? — E veti apet uki qenin.

— Gjellë, po ç'a tjetër! — I tha qeni.

Uki, kur e njeu tuj thanë qenin kshtu u nal e i tha:

— Ani a për gjellë me njëjtë lidhë gjithë ditën a? Jo qebesakurr! Ma mirë i untë e i lirë, se i ngitë e i lidhun! — e u kthye n'mal.

Tregoi:: Daut Raci, fshati Jellovc, Klinë
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

UJKU PLAK E UJKU I RI

N'ni mal t'madh ish kan qillue ni uk plak. I shkreti ish kanë untue fort, po s'mujke me dalë me gjatue se këmt si bājshin punë. Vjen ni uk i ri e teshet n'tâ. I tha:

— Mos ki dert se unë kam me t'pru mish sa t'duesh.

— Pej cilles semsile je? — e pveti uki plak t'rivin.

Uki i ri ja kallxoi semsilen e uki plak tha:

— Shko, se ti s'je i zoti me hangër për veti e jo me m'pru mue! — e uki i ri shkoi malit.

Mas tij erdh ni tjetër uk i ri. Edhe ai e pveti plakin pse rrin aty. Masi i kallxoi, edhe ai i tha si i pari se ka me i pru mish, po uki plak e pveti edhe atâ për semsile e ky, masi ja kallxoi, ai i tha:

— E, ti munesh me m'pru mish, veç del përtë mali e kqyri çabât me berre se çfarë qensh kanë — a e kanë tanë kimen t'njojtë!

Uki i ri shkoi dej n'skej t'malit, i kqyri çabat me berre e qent e u kthye. I kallxoi plakit se qent i kishin kimet gjithë aresh. Plaki i tha:

— Munesh me jav vjedhë berret, veç nisu!

Uki plak met tuj pritë, e i vogëli shkoi malit. Ni drumtar ish kanë tuj shkue udhës me ni pelë e me ni maz. Mazi i kish pa'metë larg pelës e uki i ri shkoi e ja myti mazin. Drumtari i zhdropi pelës

e u kthye m'i lypë mazin. Kur, shka me pa! e kishte mytë n'udhë. E la mazin drumtari, po kur u kthye te pela, edhe ktâ e kishte mytë, e s'diti tjetër ç'me bâ, veçse e muer samarin e shkojti.

Uki i ri shkoi e e thirri ukin plak me hangër mish. Kur erdh ai, e pa kit nâm qi e kish ba uki i ri e i tha:

— Kur t'pashë ma s'pari, s'ma pate mushë synin, po s'p'u dhka me kqyrë n'dokë, po n'punë.

E t'ju kaptis mishit.

Tregoi: Sugar Salih Haxhijaj, fshati Rakosh, Istog
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

UJQIT NË KATUND (motërzim)

Kishin pas ra ujquit n'katun me therrë kingja. Në krye t'katunit nalen. Thotë i pari i ujqve:

— Shkoni dy prej jush e kqyrni qent e katunit çfarë kime kanë. N'e paqin tanë kimën e njajtë, s'kemi shka lypim atje.

Tregoi: Ramiz Sadrija, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kljevë, Prekorupë

UJQIT DHE QEJT JO TE NI KIMEJE (motërzim)

Ni herë kishin shkue me ni katun tre uq. Kishin hi me ni argaç t'dhenve e i kishin marë do dhën me veti. Kur i diktuen qent, ja nisën e po lehin mas tyne. Kur duelën jasht katunit, uki i madh ju tha tjerve:

— Pritni pak e une po hipi me ni breg e p'i kqyri, Si t'jenë krejt t'ni kime, at'here ja do t'ikim, ja do t'liftojmë me ta. E si mos t'jenë t'ni kime s'kanë shka na bajnë.

Duel me ni breg e pi kqyr. Do ishin kanë t'kuq, do t'zi, do t'bardhë e asnjâ s'ishin kanë me ni kime. U kthye te shokët e ju tha:

— Mos u tutni se s'kanë shka na bajnë.

Edhe nimê, çashtu nodhi. Qent lehen sa lehen e u kthyen n'shpija t'veta.

Tregoi: Iljaz Ramadani, Kumanovë
Shënoi: Ibrahim Islami, Kumanovë

NJERIU QË DESHTI TA KËSHILLOJË UJKUN

Ni njeri u takue n'mal me ni uk e u ungjen e hinë n'muhabet. Njeri nisi e po i man nasihat ukut se si asht kah ban gjynah qi po i han gjânë. Njeri e zgati bisedën. Aj tuj folë e uku vetëm po i curron veshët e po ngon. Kur që, u nguen prej dikahit blegrimet e dhen'e dhe kumonat e ugiq'e. Uku i tha njerit:

— Ho more, shpejt e sose nasihatit se po m'kapërcejnë!
Edhe ngau vrap mas tubës dhen'e.

Tregol: Mulla Hajdari, Deçan
Shënoi: Muharrem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

UJKU QË I KISHTE MENDËT TE KINGJI

E kishin pas nshanë ni herë ukun e i thojshin:

— Knoe kuleuzin n'dash me pshtu!

Uku, mët te kingji, thojke:

— Kingjuzin? . .

— Kuleuzin, kuleuzin!

Ai apet:

— Kingjuziin?

Tregol: Selman Lutflu, fshati Dobratin, Llap
Shënoi: Gani Mehmeti, fshati Pakashticë, Llap

ULKOJA DHE KLYSHT E SAJ

Ni herë kish pasë dalë ulkîja me klysh t'vet me ni shpat.
I kish pá dhent tuj kullotë e kingjat tuj ngá e tuj luejtë tuba-tuba,
Klyshi e veti nanën e vet, ulkîjen:

— Nanë, ka sa kingja maron ni delme?

— E mora njâ, — i thotë ulkîja.

— Po ti, sa na bân neve?

— Unë ju báj tre.

— Pse, nanë, ata ka njâ edhe sa shum janë, e na, ma shum
po na maron ti edhe prap se prap ma pak jemi? — tha klyshi.

— He, çfarë fili jemi na, m'e ditë ti, tepër shum jemi, — ju
përgjegj ulkîja.

Tregol: Pajazit Gashi, fshati Javur, Suharekë
Shënoi: Xhafer Kabashi, Prizren

UJKESHA DHE KLYSHT E SAJ (motërzim)

Ujkeshja i paska pasë bâ tetë klysha. Masi i rriti, ni ditë n'më-
ngjez, del n'ni kodër përmi ni katund. Katundarët p'i lshojnë lopët,
kuajt e dhent bylyqe — bylyqe. Ukija me klysh e vet po i kqyrin.
Njani pi klyshve e dvet nanën e vet:

— Lum nana, ka sa kingja i bân delmja n'motmot?

— Ka nja e rrallë qi i bâ' ka dy, — i thotë.

— Qysh u bâ kshtu? — i thotë klyshi. — Ka nja n'motmot e bâjnë e gjithë këto bylyqe qi janë bâ? Ti tetë neve na ke bâ përneherë edhe s'kemi bylyk kërkund.

— Po, na jemi filzi, ori bi, — i thotë ulkoja. — kurr bylyk s'un bâhemi.

Tregoi: Halil Selishta, fshati Kranidell, Kamenicë
Shënoi: Haki Rrahimaj, Gjilan

UJKU DHE DASHI

N'kohën e vjetër, kur gjâja kishin pas ditë me u marrë vesh, me folë si gjinja, uki e kish pas lutë dashin me u vllaznue.

Dashi, tuj menu' se uki ja don t'mirën, vënos qi t'vllaznohet me têt. E shpërthejnë ka ni gisht me therrë. Del gjak. Uki e pin gjakin e dashit e dashi gjakin e ukit. Vllaznillaki ju shkon shum mirë. Shkojnë shpesh të njani qetri me nëjtë, me bujtë e me bâ muhabet. Aq duhen, sa nuk bâhet ndryshe.

Kur ish plakë uki, ish smu' për dekë. Shkon dashi me e pá e me ja marrë e me ja dhânë hallallakun. Uki e lut dashin qi at natë t'bun të ai. Masi bâjnë muhabet, dojnë me ra me fjetë. Kur bân dashi me ra n'gjum, e sheh ni sakicë mas derës e i thotë ukit:

— O uk, o vlla, shka e ki at sakicë mas derës?

Uki çohet, e merr sakicën, i bjen dashit, tuj i thânë:

— O dash, o vlla, kët sakicë e kam bâ gati për ty, hala pa u vllaznue na të dy, — edhe e pret dashin.

Tregoi: Ramir Jakupi, fshati Karaçevë e Epërme, Morava e Poshtme
Shënoi: Adem Kastrati, Shkup

UJKU, VIÇI DHE QINGJI

— Që — i tha bariu viçit, — ktu e keni livadhin dhe keni me hangër bër sa të dueni. Ti, mbasi qi je ma i madh se qingji, në qoftë se vjen ujku, ti më ban me ditë. Bërtit tri herë dhe unë e di edhe vij menjherë te ju. Kshtu i tha e iku te berret në kullosa tjera.

Në një kohë dite iu afrue ujku viçit dhe qingjit.

— Afronu e mos u frigonu prej meje se unë jam daja i juej, — tha ai.

Por viçi e thirri bariun dhe ujku iku.

Pas da ditsh ujku prap erdhi aty dhe, prej mas gardhit, i tha viçit:

— Unë e ti me të vërtetë jemi të vet, por qinjin s'e kemi kurgja. Me le ta ha atë, kurse ti do të jetosh i lirë dhe do të keshë mjaft bar.

Andej këndej e rrejti viçin që mos ta thrrasë bariun dhe kshtu e ngrani qinjin. Pas disa ditsh vjen ujku përseri aty parit e i thotë viçit:

- Ku e ke qinjin?
 - E hangre ti.
 - Po lkurën çka ja bane?
 - Po ti e more me lëkurë.
 - Ja, unë lëkurën ta kam lanë ty me ma ruejtë për sot.
- Kshtu e zuni ujku viçin „në faj” e e hangri edhe ate.

Tregoi: Metush Mlla, Ulqin
Shënoi: Bahri Brisku, Ulqin

UJKU, DHIJA E DELJA

N'at kohë uku e kish pá dhinë e delmen tuj kullotë e u tha:

— Masi nuk paska tjera gja rreth kti vëni, a miqasohemi bashkë?

Kshtu dhija e delmja pelqyen me u miqasue me ukun. At'herë e muerën udhën e tfilluen. Dikur uku u untue e i tha dhisë:

- Po kesh delmja me ty.
- Çka ka me keshë me mue? — i tha delmja ukut.
- Po e sheh bishtin tân përperjetë.

At'herë dhija i tha delmes:

- A përnimë po kesh ti me mue?

Delmja u tut pej ukut.

- Po, — i tha.

Dhija at'herë kceu e ja futi delmes brinat n'bark; e çpërtheu. Masandej uku i tha dhisë:

Pse na e prishe shoqinë? Ty po t'denojmë si t' thotë delmja.

Delmja tha:

- Unë tham qi dhija t'dahet pej neve.

N'at pelqim ra edhe uku. Dhija u da pej tyne. Mbasi shkuen edhe pak ma anej, uku i tha delmes:

- Shi qysh ta mushi dhija barkun tân.

— Nuk je shoq i mirë për mue, — i tha delmja, — se unë kisha liftue me kanë n'vën teje.

- Shka me bâ ? — i tha uku.

- Me ma nxjerrë varrën tême.

— Po, po ta nxjerri varrën tâne. Nalu ti ktu e pritum mue, se po shkoj m'e nxanë dhinë.

Uku t'filloi m'i nxanë dhinë. Tuj nga sa mujke e pa n'ni far vëni. Dhija, kur e pa ukun, nisi mejherë me ikë.

— Nal! — i tha uku, — mos ik oj dhi, se e kam mënën me t'pajtue me delmen.

Dhija kujtojke se përnimë. E ngoi ukun edhe u nal. Kur shkoi uku tu dhija, i tha:

— Pse me fjalë tëme e shpërtheve delmen?
E s'bani nja as dy veç ja ngjiti dhisë n'bark e e hangër krejt.
Kur e hangër uku dhinë, at'herë shkoi tu delmja. Ajo si e pa ukun,
i tha:

— A e nxjerre varrën teme?

— Po, si ty.

Me kit fjalë uku i kallxoi delmes qi e ka hangër dhinë, po delnja, si e trashë qi ish pej mene, s'e marrke vesh. U nisën e po shkojnë udhës. Kur mrrinë n'ni vën t'largët, uku i tha delmes:

— Jam untue.

— Qyre ku asht ni shpi — i tha delmja, — aty ka gjâ boli e munesh me shkue.

— Jo — i tha uku. — Pse t'kam ty ngat? Masi e ki edhe barkun t'çkyem e masi e kam hangër edhe dhinë, qebesa s'e la pat t'hangër edhe ty.

— Pse me m'hangër tu m'pasë shoq tânin qe kaq kohë?

— Ku ke ni ti me kanë shoq me uk?

Edhe uku i kceu n'qafë e e myti n'vën.

Tregoi: Isuf Draga, fshati Vojnik, Drenicë
Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik Drenicë

UJKU E KAJUSHA

Kajusha ni herë ish kan dalë me gjuajtë. Tu' fluturue e sheh ni uk. Pa vonue lshohet ngat tij mos po gjân dishka me hangër. Uki ish kanë n'hall t'madh — i kish pas metë ni asht n'fyt. Kur e pa kajushën i tha:

— N'ma hiqsh qit asht me kaçep, kam me t'dhanë me hangër sa t'duesh.

Edhe pse u tutke, kajusha nisi me ja hjekë. Çokat e çokat e dikur ja hjekë. Uki u gzue fort e iki si ta lshonte toka.

Ni ditë prej ditsh kajusha e zateti ukin qi ja kish hekë ashtin. I tha:

— Mos le! Kam metë pa kurgja, du me cofë uni. Jam kajusha qi ta kam hekë ashtin.

— E çka po don? — e kish vetë uki.

— Ki thanë se ki më m'dhanë me hangër sa t'due. Cofa unit. Tash o kurr ma!

Uki e dredhi qafën n'qef e i tha:

— Si duket përnimë e paske! Po a e din, moj e shkretë, se shka ka hi n'fyt tem nuk ka pshtue letë? Shko, he tu paftë hajri.

Tregoi: Pjetër Deda, fshati Potërq i Poshtëm, Klinë
Shënoi: Anton Berisha, Prishtinë

DY DESHT DHE UJKU

N'ni livadh, ngat ni mali, ishin kanë tuj kullotë dy desh. Pej mali del ni uk i untë e, kur i sheh desht, mënon vet me veti: „Kâka shkruë sod m'u ngi tuj hangër mish”, e msyen pej deshve.

Kur e panë ukin, desht i lshuen kamët pej tute, po s'kishin kah me ja majtë se uki ish kan afrue ngat e s'i lshojke m'i lu kamën. Kur u afrue uki, i veti:

— Çka po bani ktu, bre desh?

— Po dojmë m'i da qit livadh përgjyst, po s'po dimë ku me ja ngulë gurët e megjës, — ja pritën dy desht.

Uki mënoj me veti: „Kam me i hangër se me i hangër, veç hajjt t'jav maroj qefin”, e ju tha:

— Unë po rri n'midis t'livadhit si guri i megjës e ju matne n'dy anët!

— Ani, — i thanë desht t'gzuem se donë m'e qitë n'kosh (ukin) bash qysh patën qef ata.

Masi u larguen ka dhetë e ma tepër hapa, muerrën turr e t'ja koptisën ukit n'dy anët me brina, ta janë pirishan e u banë kokërr pej shpije.

Ukit, mas ni kohe, i duel çpija e, kur e pá veten t'ulun n'gjak e t'llomitun brijsh, tha:

— As babë, as babgjysh ngul guri n'megjë s'kanë, e mue dreqi m'çoi me ngulë guri t'mexhës! Le qi m'dërmuen brijsh, po m'lanë edhe pa mish!

E, qashtu zhag, shkoi diqysh n'mal për mos m'i mytë krejt noj çoban.

Tregol: Xhafër Limani, fshati Vuçak, Drenicë
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

UJKU DHE KALI

Levdohej nji herë ujku se sheh mirë fort:

— E shoh — thonte ai — në pyll të djegun kijin galan ratë bri cungut të djegun për terr ma të madh, pa hanë, vetëm aq sa vegon vetima dhe e njoh se asht ki'.

— Mos të kjosha falë, — i tha kali — se edhe vetë në mjesnatë, në natë të pa hanë, në fund të ujit turbullt, vetëm në dritën e vetimës, e njoh qymen a është e zezë apo e kuqe.

Tregol: Ndoc F. Koçaj, fshati Kllëzën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

UJKU, DHELPNA, DELJA E KALI

Dikur motit, kur ende flitshin bagëtia, ishin mbledhë shum sosh e po kallxoshin se çka po i plakte ma fort. Ujku tha:

— Mue ma fort se asgja m'plakin kijat, kur i ndiej tue bleg-rue në vathë e aty asht bariu e s'mundem me u avitë me e marrë ndonji prej sish.

Dhelpna kishte pasë thanë:

— Unë plakem ma fort kur e ndiej gjel'n kah këndon në ko-tec e s'kam çka i baj se asht i ndryem mirë e s'mundem me e kapë.

Foli delja e tha:

— Mos t'ishte hana e gërshana, kurr s'kishe me u plakë.

Duen me thanë se bisedën e mbylli kali tue thanë:

— Mue m'plak zotnia kur hin në mejhane; mu emë lidh te dera e mejhanes e ai pin e dejet e s'din kurr me u çue.

Tregoi: Ndoc F., Koçaj fshati Kellzën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

UJKU DHE KALI

E kish pasë nshanë uku ni kali edhe po don me e hangër meni-herë. Pak pa ja nisë me e hangër, kali i thotë:

— Ti po m'han. Veç, a din çka bajmë?

— Hëëë? ... — i thotë uku.

— I kam patkojt e dukatit. Hiqmi se ty t'bajnë zarar edhe, bi-le, nashta i gján ai i zoti i jem, kur t'vjen me m'lypë.

Uku del me ja hjekë patkojt n'njanën kamë.

T'e pret kali me tjetren kamë edhe e qet kacul tri metra larg. Dikur, mas nja ni copë here, ukut i duel ajo farë pije e tha:

— Po babën e babgjyshin asnjënin nallban s'i kam pasë.

Mue çka dreqi m'çoi me ja nxjerrë patkojt kalit?!

Tregoi: Selman Lutfiu, fshati Dobratin, Llap
Shënoi: Gani Mehmeti, fshati Pokashticë, Llap

UJKU E LAVERTARI

Ish kanë ba marak, ni herë, ni uk me u ba i larëm si kau i ni lavërtari qi livrojke ngat ni mali.

— Shko vete qysh me u ba i larëm, se t'mson lavërtari! — i tha dhelpna.

Uku shkoi skëj brazës e po rrin.

— He, fol! — i tha lavërtari.

— Jam ardhë me t'vetë qysh bâhet me kanë edhe unë i larëm si qiky kau yt. A din me m'msue? — e veti uku.

— Paj kollaj â kjo punë, unë po t'msoj: shko hin n'qat thes e rri veç pak e, kur t'dalish, kije me dalë edhe ma i larëm se kau.

Uku hin n'thes e lavërtari t'i avitet stupc e té ban llom. E lshon dikur gjallë e për gazep. Edhe nimë, krejt laraman ish ba pej gjaku.

- He mashalla, po i larëm kâke ba, — i tha dhelpna.
 — Po, — tha uku — u bana i larëm, po çka hoqa unë e di.

Tregoi: Jetulla Buliqi, fshati Qubrel, Drenicë
 Shënoi: Mehmet Rukiqi, fshati Vërbovc, Drenicë

UJKU — QENI I HAZRETI BRAHIMIT

Njani kish pasë dhën shumë. Ni ditë, masi i kthen pej kullose, i shtjen n'tarishtë, jav mshel derën e shkon me fjetë. Vjen natën ni uk e ja han ma t'mirën delme nër tâna dhët. Kur çabani n'sabah jav çel derën e tarishtës dhën'e për m'i mallitë, p'i sheh qi delmja ma e mirë s'asht. E din se çfarë e zezë u ba. Mënon me veti m'i rue natën tjetër, se uki vjen apet, e m'i mytë.

Kur bâhet aksham, çabani i shtjen dhët n'tarishtë, e merr ni guxhum t'madh t'hekrit e p'i ruen ukin. S'vanon e vjen uki e çabani ta pret n'ball me guxhum e t'i hyp e don m'i mytë. Kur e nin ukin tuj piskatë, baba i çabanit ngan e i thotë:

— Mo', bre bir, mos e myt ukin se hoxhallarët thonë qi asht qeni i Hazreti Brahim!

Djali i thotë:

— Valla, babë, vetë Hazreti Brahim me m'i hangër dhënt s'e lâ pa e mytë e jo qenin e tij! — e t'ja llull guxhum n'lulë t'ballit e ta lën coftë n'tokë.

Tregoi: Daut Raci, fshati Jellovc, Klinë
 Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

UJKU DHE DHELPNA

Dhelpna e uku u shoqnuen edhe duelën me gjatue. Ni ditë dhelpna i tha ukut:

— Kollaj kumar asht për neve. Kam marrë leter qi ku t'gjâjmë gjâ, m'e hangër.

— Uku u gzue kur i njeu kto fjalë edhe, si i pá do dhën n'ni livadh, u ra edhe sa mujke nisi me pré dhën.

Dhelpna i thirri tinëz çobât edhe u tha:

— Jau hangër uku dhët.

Çobat britën edhe i nollën qent e ja lshuen ukut.

Kur i pa uku qent e çobânt, briti:

— Oj dhelpën, kallxojau letrën çobâve se m'mytën!

— Po kush e knon, o uk, letrën tonë edhe kush na beson neve?

Kshtu çobât e stupcuen ukun e dhelpna pshtoi shnosh e mirë.

Tregoi: Shaban Sallahi, fshati Orloviq, Glogovicë
 Shënoi: Tefik Buzoku, Prishtinë

UJKU E DHELPNA

Kishte dalë dhelpna si zakonisht me gjue një ditë heret. Në pyll po tokohet me ujkun.

— Kah je nisë, ndrikull? — po e pëvet ujku.

— Kam dalë me gjetë ndonji send me hangër se m'ka marrë uja — gjegji ndrikulla dhelpën.

— Ndrikull, a m'janë kuqë sytë? — po e pëvet ujku.

— Po, kumarë, — gjegjet dhelpna.

— A m'asht ngërdheshë leshi, ndrikull?

— Po, kumarë.

— A të ka marrë uja, ndrikull?

— Po besa, kumar.

— Hajde me mue!

Shkojnë edhe pak; gjejnë një tubë dele pa çoban; i xen ujku dy kokrra; hanë të dy e ngihen e shkojnë seicili në strofll të vet.

Takohen edhe nesret po në atë vend e po ashtu po e pvetë ujku ndrikullën për sy të kuq, për lesh të ngërdheshun e e thurret me shkue mbas tij. Shkojnë; gjejnë një tufë dhi pa çoban; i kap ujku dy kokrra; hanë e ngihen të dy e shkojnë prap seicili në strofllin e vet.

Të tretën ditë bâhen prap bashkë po aty. Prap po e pvet ujku:

— Ndrikull, a m'janë kuqë sytë?

— Po, kumar.

— A m'asht ngërdheshë leshi?

— Po, kumar.

-- A t'ka marrë uja?

— Po besa, kumar.

— Hajde mbas mejet!

Shkojnë e tash hasin në një kal hamshuer. Po i siellet ujku tash në një anë tash në një tjetër, por s'po ja sheh giasën. Dikur ban me i kcyë, por hamshori i rrin gadi shtjelm në shteg të ballit e ta hjedh ujkun coftë e n'tokë. Tash po i avitet ndrikulla e po i thotë në vesh:

— Kumar, o kumar, tash t'asht ngërdheshë leshi e t'janë kuqë sytë, por s'po di a po m'ndiem, se besa kur kje jo. Unë të thaçë ashtu se të dreshta e edhe për me hangër ndoj copë me ty.

Tregoi: Gjergj Ndoc Koçaj, fshati Kllazën, Ulqin
Shënoi: Simon Fillpaj, fshati Shingjergj, Ulqin

UJKU E DHELPNA

Ishin kan zatetë n'ni mal ni herë uku e dhelpna. Uku ish kan untue e i tha dhelpnës:

— Du me t'hangër.

Dhelpna, pej s'tutsh qi p'e han, u kujtue pak e tha:

— Mus um ha se po t'gjâj mish sa t'dush, veç sabër!

— Ku bre? — i tha uku.

— Ti veç hajde mas meje!

E muer dhelpna ukun p'e çon dogri te ni mulli.

— Veç shtine bishtin n'uj e prit deri t'thom une „boll u ba”, e kije me pa sa peshqit kanë me t'u kacavierr n'tâ.

Ish t'foftë i madh, arbain mâ. Uku hini nër mulli, e shtini bishtin n'ujë e po pret me ju kapë peshqit. Dhelpna rrike n'stom. Kur e pa uku qi ju ka rânue diçka bishti, i tha dhelpnës:

— A e ngrehi qitash?

— Ti veç rri! — i tha dhelpna. — Unë t'thash se t'kallxoj kur duhet m'e ngrehë bishtin.

Taman kur e hetoi dhelpna qi ju ka ngri mirë bishti, i tha:

— O, vallahi tek po vinë dy gjatarë me dy zagarë.

— A nimë a? — e veti me tutë uku, e t'i jep me haz, e t'e kput bishtin n'rrajë.

Ik e ik, ik e ik, bajagi pej gjatarve e zagarve, dikur shkuen n'mal e u nalën.

— Çka me ba une tash pa bisht kshtu? — e veti uku dhelpnën.

— Kallaj bâhet kjo punë — i tha dhelpna.

E muer dikun ni ditë ni konop sixhimash e ja lidhi ukut n'vên t'bishtit. Uku u gzue edhe fort. Kur, tye ecë, p'e shohin ni zjerm n'mal.

— Hajde t'e provojmë pade e po mujmë m'e kcyë qat zjerm i tha dhelpna ukut.

Ajo e kcei si për anash, e ukut ju kap konopi n'flakë e t'i soset krejt leshi deri n'lkurë. Çka me ba tash? Uku u idhnue n'dhelpnën.

— Mus u mërzit ti hiç! — i tha dhelpna. — Unë t'shnoshi ty kallaj.

— Po qysh? — tha uku i merzitshum.

— Shko ti krueje shpinën mirë e mirë për nej kaçë e une ta qes ilaçin.

Uku shkoi, e kruejti shpinën deri e çeli varrë e e bani gjak. Kur erdh dhelpna pej katini diku, i pruni nja dy grushta krypë e t'ja kthen ukut shpinës. Tash e rroki krypa me siklet ukun e t'i lshohet dhelpnës mas. Ha e ha, ha e ajo hin n'jazbinë. Uku mrrini e ja kapi njanën kamë t'mrame. Dhelpna keshi.

— Lshoe rrâjën e kape kamën! Lshoe rrâjën e kape kamën!

Uku e mashtrue, e lshoi kamën e e kapi rrâjën.

Dhelpna u lshue poshtë n'jazbinë e ujku e majke rrâjën.

UJKU E DHELPNA (motërzim)

Peshkatarët kishin zanë peshq edhe i kishin ngarkue në ni kerr. Ni dhelapën i kishte pá edhe bjen n'midis t'udhës e marohet se ka cofë. Kur vinë peshkatarët, e marrin e e qesin n'kerr te peshqit. Dhelapna, pa u diktue hiç, i derdh peshqit udhës. Kur i derdh krejt peshqit, kcen pej kerrit.

Ma vonë dhelapnën e zatet ni uk i untë. Ata qysh moti ishin zanë kumarë. Uki po e vét dhelapnën:

— Ku i ki marrë gjithë ata peshq?

Dhelapna i tha:

— Kto nuk janë kurgja, po shko te lugu i mullinit e shtine bishtin n'uj edhe maje nja dy sahat se ki me zanë shum peshqi.

Uki bani ashtu qysh i tha dhelapna. E shtini bishtin n'uj. Kishte qillue dimën i fortë e bishti ukit i ngrihet n'uj. Dhelapna i thotë ukit:

— N'desh m'e nxjerrë bishtin, jepi zor se janë mbledhë shumë peshqi.

Uki i jep zor, por nuk munet m'e nxjerrë bishtin pej ujit. I jep zor edhe ni herë, por i kputet bishti. Kur e pa uki se dhelapna e kish tradhtue, deshti m'e hangër. Mirëpo dhelapna i tha:

— Kollaj e ndreqmi bishtin.

E merr ni fjollë t'konopit dhe ja ngjet ukit n'vend t'bishtit. Ishte ftoftë e uki nis me u dridhë. Dhelapna i tha ukit:

— Ta kallim ni zjêrm.

E kallin zjêrmin. Dhelapna prap i thotë ukit:

— Ta kcejmë zjêrmin.

— Ani — i tha uki.

Dhelapna për m'e mashtrue ukin, kcen e para, por anash. Uki pa mênue shum, kcen nëpërmidis zjêrmit e i rroket fjolla e uki përzhitet krejt. I ban hygjym dhelapnës m'e mytë, por dhelapna edhe ksaj here pshton. I thotë uki:

— Hajde t'shkojmë e t'himë n'bykin e elbit. Aty e ki ilaçin.

Uki edhe ksaj here mashtrohet. Kur rrokulliset n'byk, fijet e bykit i ngjiten nëpër trupin e përzhitur e prej dhimtave t'varrve uki cofë.

Tregol: Avni Berisha, fshati Koretin, Kamenicë
Shënoi: Faik Shkodra, Kamenicë

PELA, MAZI DHE UJKU

Paska qonë njerë ni pelë; ajo paska pasë ni pëshe. Nonë e bi paskan jetu me ni shpoj t'vogël, afër ni zabeli. Pela paska qonë zonë kumare me ni ulkonjë, mojrpo kurr s'i paska zonë besë asaj ulkonjës. Sa herë që pela dilte pi shpoe, e porosojtte pëshenë:

— Kur t'voe kumara, mos ja çelish derën! Nona do t'shkoe t'bie uj shum i bar pengji.

Kur pela thkeshte, i thkate:

— Pëshe, pëshe, çilma nonës derën! T'kom pru nona uj shum e bar pengji.

Edhe pësheja, trrang, ja çilte derën. Nonë e bi hashin bar pengji, pojshin uj shum. Kshtu jetojshin nonë e bi të kënaquna. Ni ditë, kur pela kishte dalë për uj shum e për bar pengji, kishte ardhë ulkonja, kishte nojsë t'thkase si nona e pëshesë. Pësheja e kishte marrë vesht se ajo nuk osht nona e vet, se e kishte pasë zonin ma të trashë. Mbas ni copë here vojn nona e vet ene i thkaten:

— Pëshe, pëshe, çilma nonës derën! T'kom pru nona uj shum e bar pengji.

Pësheja ja çelën derën ene i dëfton se i ka ardhë ene kumarlauku, po ajo s'ja ka çelë derën.

— Ashtu bija e nonës, — i thotë pela — mos ja çelish se ajo s'ka besë!

Po pela dueshte t'dale përditë për t'pru ushqim. Ni ditë, kur u thkoj në shpoj ashtu me gzim, i thkate pëshesë. Projt ta çele derën, projt..., s'ka. E projshi derën ene hini mbrenda. Po çish me pa! Pësheja varë në mur. Pëshenë e kishte hongër ulkonja ene likurën ia kishte mbushë me kashtë e e kishte varë në mur.

Qau sa qau, ene masandoj zu të mendohet se si t'ia marre hakun. U mendue sa u mendu ene i dha fund kshtu — nxeu na kazan me valë. Boni ni gropë të madhe në kroe të vendit, e derdhi kazanin me valë atoj ene e mbuloi me ni çilim. Mbasandoj shkoi ene e thkati kumaren për drekë. Kumara, me xhith qif qe pela s'e paska marrë vesht se kjo ja ka hong pëshenë, i tha:

— Shko toj përpara se ene une erdha.

— Pela shkoi në shpoj. S'vonoj shum ene çë erdh ulkonja.

— Oooo, hajde-hajde, mirseerdhe kumarë! — gjase se ju bo qifi pelës. — Unju, unju ç'ktu n'kroet t'vëndit! Sa u unj, këllum n'valë.

— Oooo, u doxha! Oooo, u doxha!

— Hë, u doxhe po! Pse ma hongre pëshenë? — i tha pela. Po a e di si? Unë do t'dëftoj ni ilaç. T'kom kumarë ene pandoj më vojn keç. Nama dorën. Ulkonja ja dha dorën ene pela e çiti. Si dulën përjashta, i tha:

— A e shef at lisen e gjatë? T'hipish aqe ene t'fugesht pi aqe posht, at'here do t'shndoshesh.

Ulkonja torollake hipi aqe ene u fug pi aqe poshtë.

— Oooo, u vrava, oj kumar!

— Mos bërtajt, — i tha ajo — se tashtoj do t'dëftoj ni ilaç t'mojr. A i shef ata hojthnat? Shko aqe ene fërkonu mojr se ata jon ilaç e t'shndoshin.

Ulkonja shkoi ene hini aqe ku i tha pela. Tu u fërkue, tu bërtajt ene ngordhi.

GOMARI E UJKU

Ishte kenë msue një gomar me fjetë shpesh herë në mal. Tue mos u mbledhë në mbramje në shpi, merret vesht se e vente vedin në rrezik me e hangër bisha.

Kur që një natë vjen njëmend bisha, po i kcen në qafë e po nis me e hangër.

Thonë se gomari aspak nuk luate vendit për me pshtue, por thonte: „Ka me kenë andërr. Bane, zot, andërr! Nuk ka me kenë uj!.. e s'mujt me e mbarue fjalën, se ujku e preu në fyt.

Tregol: Ndoc Filipaj Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënol: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

GOMARI DHE MBRETI

Kâka kanë ni mret e e paska pasë ni magar. Ni ditë pej ditsh e shtëngoï mreti magarin për me shkue n'shehër, U nis mreti, po shkoi udhës. Tu shkue, kur bâ me hi n'shehër, i tha temih magarit:

— Mos gabo me pallë e m'korit, se thonë hallku: „S'e ka ushqye mreti magarin”.

Hinë n'sheher. Si hinë, magari i sheh shokët e vet edhe pall. Mretit i erdh koskun kjo punë. Ju ngërmue, po magari s'e ngoi edhe palli apet.

S'i bzou mâ mreti, po e kreu at nevojën e vet çka e pat edhe u kthye pej shpije. Sa duel pej shehri, e rroku magarin e p'e qorton:

— Pse bre palle e m'marrove?

— E, padishah, — i thotë magari, — po û qetash s'un bahna kali e me e hupë rodin tem.

Tregol: Ali Shabanl, fshati Desivojcë, Kamenicë
Shënol: Haki Rrahimaj, Gjilan

GOMARI NË LËKURË TË ASLLANIT

Ni fukarë e ki' pasë ni magar. Bâhet dimën i rânë e ai s'ki' pasë ushqim m'i qitë. Nisi m'u kajtë dert kojshive çka me ba me tâ.

— M'e pre, — thojke, — magari s'hahet e m'e shitë s'muj e bâj mâ, e unë me tâ jes gjallë.

Njani pej kojshive i tha:

— Mos m'e shitë po me e çue maje ni bjeshke, ku asht vëni qi gjithmonë, dimën e verë, ka bër. Atje çoe magarin, — i tha — e Shingjergjit shkon e e merr.

— Jo, — ia kthen kojshija tjetër — bleja lkurën e asllanit e veshja, se uku tutet pej asllanit e kshtu t'pshton magari.

I zoti i magarit ja bâni si i tha kojshija edhe e çon magarin, t'veshun n'lkurë t'asllanit, n'bjeshkë e vetë kthehet. Uku e sheh e di-

sa ditë me rën i afrohet magarit tu; oa shybe se nuk asht asllan, po nuk guxojke me e msye.

Tu e ruejtë uku e tu e kqyrë përanash, ni ditë magari bjen, çkarravitet e bërtet — si magari mâ. At'herë uku e pa se nimë nuk asht asllan, po magari, e, pa ni pa dy, e han.

I zoti, mas ni kohe, shkon m'e kqyrë magari, po ja gjan veç eshnat. Ja preu mënja pse âsht bâ ashtu e, pej gazepi, tha:

— E kam ditë qi je magari e qi ki me metë magari edhe n'lkurë t'asllanit. Po ty ç'dreqi t'ka çu m'u çkarravitë e me bërtitë?!

Shënoi: Skënder Blakaj, Pejë
Shënoi: Skënder Blakaj, Pejë

GOMARI DHE UJKU I RI

Ish kanë ni herë ni magari tye kullotë n'livadh, n'ni farë lugshtaje, ngat mali. N'at mal ish kanë ni uk i ri. Tue kcy e tue lad-rue, si i ri mâ, ra te bregu i livadhit. Kur e pa magari tye kullotë, u gzue edhe ma shumë. Ja nisi e po zhdiergjet ni lluge teposhtë tân tye kcy e pej gzimit der sa ra n'lugshtajë ku kullotke magari. Kur ju afrue, ja nisi e po kcen okolla magari, po lue me ta. Herë i dilke n'njanën anë e herë n'tjetrën anë; veç kcejke

Magari u munojke hala me kullotë, po uku i ri nuk e lëjke tye kcy e tye luejtë okolla tij.

Qashtu tye kcy e rreth magari herë n'kit anë e herë matanë, dikur ja nisi e po don me i kcy e edhe n'shpinë, me e kapërcve anej e knej. Kur e pa magari se nuk p'e lën rahat me kullotë, ja nisi e po bërtet n'kupë t'kresë qi krejt mali ushtojke pej palljes tij.

Uku i ri, qashtu tye kcy e okolla tij, tye ja marrë anën, e shtini magari n'mal. Magari i shkretë veç bërtitke, sa kish takat. Zani i tij e çoi peshë gati krejt malin.

Brimën e magari e njeu edhe ni uk plak pa ni dham n'gojë. Si ke, si â ma mirë, diku fellë n'ahishtë, tye pushue, u ba marak m'e ditë kush po bërtet kaq fort. U çue e po shkon tye ngue ka po vjen zani. Hajt, haj e hajt, hajt, tye shkue kah brima e madhe e magari, kur qe sheh ukun e ri tye e njekë magari. Tash e kish shti n'mal, e kish trëmë edhe e niqke jafiz allah! Kur e pa kshtu, uku plak u nal, u ungj n'bisht e i tha ukut t'ri:

— Pse nuk p'e han? He, heeee, mos u muno badihava!

— Jo, nuk p'e ha ni herë, — i tha uku i ri, — e kam njet ni herë m'e luejtë meç e masanej m'e hangër.

— Hê ti, kur t'thom une! — i tha uku plak t'riut. — Mos e lodh badihava, se magari mën nuk ka pasë kurr!

Tregoi: Hajdin Çitaku, fshati Bajçinë, Llap
Shënoi: Jakup Çitaku, fshati Bajçinë, Llap

GOMARI KUR BANI ME COFË

Ni herë ni magar ish kanë lodhë me dekë. E kishin pasë vetë:
 — Shka po don me hangër?
 Magari ju thotë:
 — Për kurgjâ sëm ka ra huj, veç m'e pasë ni therrë tri vjeçe,
 me i lagë buzët me tâ edhe ni herë.

Tregoi: Qemal Emin Kabashi, Prizren
 Shënoi: Xhafer Kabashi, Prizren

BUELLI DHE DELJA

Ishin kenë mbledhë bagëtia dikur në një fushë e kishin qitë gara se cila mundte me hangër ma shumë. Ishin kenë sprovue e kishin mbetë të mbramet buelli dhe delja.

Buellit i vinte keq ku mundet delja me u matë me te, por ajo hante, pa pushue. Ha delja e ha bulli, nuk pushuen deri në mjedditë. N'mjesditë po nis buelli me u mërzit e delja asesi. Buelli vijoi, por me vështirsi; delja hante e qeshej. Buelli vijoi me hangër se i vinte marre ta mundte delja, por prej se ngranunit të tepërm, plasi.

Deles i mbet fitorja e qysh at'herë u trajtue fjala: „Han si delja gjith ditën e gjith natën.”

Tregoi: Kolë Ndoci Rushi, fshati Shingjergj, Ulqin
 Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

DY QETË DHE LAVËRTARI

Ishte një bujk tepër tahmaqar e as s'e kursente vedin as qetë. I kishte xanë qetë në parmendë e po livronte. I ngutte fort e nuk i pushonte aspak. Po i thotë kau kaut:

— Të mjerët na në duer të kuja paskena ra! Ky e paska me nden me na mbytë me punë!

— Mos u prish, — po i thotë tjeri ká — ka me kenë musliman, e nesër asht e prende, me siguri ka me shkue n'xhami e na kena me pushue.

Ju ba qefi të shkretit e sado një ditë kanë me pushue në javë, prap mirë asht sado kudo. Nesër, prap kular e zgjedhë në qafe e në punë pa pushue.

— Jo, besa s'ka hajr prej tij — po ja ban kau prap.

— Ka me kenë jahudi, — po thotë kau tjetër — e nesër asht e shtunde e tash nuk punojmë.

Nesër, sikurse edhe dje e pardje: zgjedhë e kular në qafë e në punë gjithë ditën.

— Mos u prish, — po i thotë kau prap shoqit — ka me kenë i kshtenë, e nesër asht e diel; tash shkon në kishë e nuk kena me punue.

Erdh e diela, po prap kular e zgjedhë në qafë e në punë si për ditë.

— Të ikim kah të na bâjnë sytë dritë — po thotë kau i dytë se ky kenka njeri pa kurrfarë fejet e njimend doka me na mbytë me punë!

Tregoi: Gjergj Ndoci Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

TRE QETË DHE UJKU

Tre qetë kishin pas dalë në bjeshkë e kullotshin me ni vën bashkë. Ndejtën gjith verën e gjatë e banë rrugë e nuk dijtën me u kthye te shpija, por i zu vjeshta në mal. Nji ditë i diktoi uku.

— Të punoftë bafti, — tha, — se më ka ardhë nafaka te dera!

Ene u sjellet e u sjellet e shikon me ja ngjitë ndonjanit, por nuk i del assesi, sepse qetë, posa e shifnin se uku don me i hangër, ata afroheshin shpinë për shpinë e me brina i rrijshin karshi e uku friksohej prej atyne.

Ra ma e para brymë në vjeshtë e filloi me u pakue bari. Ukut i ishte nxhitë barku për kurrizi e nuk u daheshte qevet. Nji ditë i gjen dy të ritë vetëm e merr e u thotë:

— Shifni kha se edhe pak, tashti, po vjen bora e ajo do të va ndalojë krejt barin. Pra ju duhet me më lanë ta ha kaun ma të madhin se ai va han barin ju. Kshtu, pa kavin e madh, ju do të keni ushqim ma shumë për dimën. Edhe unë, me mishin e tij, po e shtyj ndonji ditë me dalë ma tutje.

— Ah, more uk, nuk thue keq, — ja pritën të dy qetë e ri.

E, mos ta zgjasim ma gjatë, kavit të madh i shkoi kryet huq.

Ra ma e para borë. Uku prap u sjellet dy qeve, po s'po mundet me i pre. Ata ishin të bashkuem shpinë për shpine e qëndroshin trimnisht. I avitet nji ditë uku kaut ma të vogël e i thotë:

— Shif kha, tashti po fillon me ra bora tjetër e ti ke me hekë keq. Me m'lanë ti ta ha unë kaun tjetër, unë do t'kishem mish deri në pranverë, e masandej dalin shqerrat e e çoj ma mirë se sa me ju. Edhe për ty do t'jetë mirë se do të keshë bar ma shum.

Rrêhet kau i vogël e e len ukun me e hangër kaun e dytë.

Nuk shkon shum kohë e uku vjen prap e i thotë ktij kaut të ri:

— Mjaft keq po m'vjen, more shoq, me t'hangër, por mbasi mue m'asht mbarue mishi e ty bari, s'kam çka të baj.

Edhe i kcen në qafë e e preu.

Tregoi: Nexhat Durmishi, fshati Zhushujë, Gostivar
Shënoi: Adem Shehu, Gostivar

LOPARI DHE LOPA

Ish kanë ni here ni lopar e e kish pasun në lopë shumë damtore. Ni ditë i qiti n'livadh m'i kullotë tana lopët. Kur, mas ni sahati damtorja u largue pej lopve tjera e shkoi n'ni kallamoq e filloi me hangër. Lopari, kur e pa qi hini n'kallamoq, u mundue me e kthye, po veç ish larg e u vonojke tej ta mrrijke. Meniherë i ra n'mend edhe e muer ni guri; e gjujti edhe e qilloi lopën mu'krye e ja thei njainin bri.

Kur lopa u tkhye pej damit, ky e pa qi i rridhte gjak. E veti:

— Kush ta thei brinin, bre, zoti qafën ja theftë!

— Ti, more jaran, kur kesh ka hij n'kallamoq.

— Uh bre, boll keq paskna ba. Po ti a bân mos m'i kallxue zotnijës qi ta theva?

— Po more bân, po, mos i kallxofsha une, i kallxon brini qi nuk e kam n'vend.

Tregoi: Ymer Bugari, Rahovec
Shënoi: Sabahajdin Cena, Rahovec

BARIU E DHIA (motërzim)

Nji çoban, nsa po i tremte dhinë, ashtu si habitshëm e i idhnuem, mori nji peshë e me të e gjoi dhinë. Pesha shkoi e i ra dhisë brinit e ja thei.

U prish çobani dhe i erdh keq sa s'ka e edhe u tremb se tash i flasin ropt te shpia. Prandej i tha dhisë:

— Aman, mos u kallxo ropve te shpia!

— Besa vetë nuk u kallxoj, — tha dhia — por ç'dobi se tash flet brini.

Tregoi: Ndoc Filipaj Koçaj, fshati Kllazën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

CJEPT E EDHAT N'DARSËM

Kishin pas ba dhinë darsëm. Cjept edhe edhat bahen krushq. Cjept përpara e edhat përmas. Ka shkojnë udhës, tremën edhat e dalin përpara cjepeve. Cjept idhnohen e thonë:

— S'bahen darsëm me dreqen, bre!

Tregoi: Ahmet Avdullahu, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kijevë, Prekorupë

ÇOBANI DHE DELJA

Ishte dimën i ashpër fort. Fryente veri e binte borë. Bagëtia ishin ngushtue fort se ishte pakue tagjia. Nji dele blegronte pajada e ja pelsitte çobanit zemrën. Ky, i idhnuem, e nëmi:

— Ç'ke, he hangsh gjarpnin?

Thonë se i gjegji delja:

— T'ma kishe vra në verë e t'ma kishe tha, tash edhe gjarpnin pata me e ngranë.

Tregoi: Ndoc Filipaj Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, Shingjergj, Ulqin

QENI DHE UJKU

E kish pasë njani ni qen. Kish pas nisë me u plakë e nuk ia kish pas ruejtë shpinë. Kta edhe nuk i dhâshin me hangër e qeni veç qi nuk cofte uni. Ni ditë duel me kërkue. Shkoi n'mal mos gjente dishka me hangër. S'mujti me gjetë gjâ. Tu u kthye, u zatet n'ni uk t'smutë.

— Shka je ti? — e veti uki.

— Qen — i tha shkurt.

— Unë uk.

— Ti ta jaherë i ki kqyrë punët vetë. Çka t'ka gjetë kshtu?

— Dikur po, po tash jam smue e s'po muj me i kqyrë — menzi tha uki. — Po ti, ju kthye qenit, — a e ki t'zotin e shpisë?

— E kam, po s'po m'jep kurgja me hangër.

— Po t'msoj unë, — i tha uki.

— Shka?

— N'paste noj fmi ai, e lidh lulak edhe e len n'oborr. Kur ta lanë vetëm, ti uluro! Unë vi me e marrë dhe e çoj tej n'zabel. Ti hajde tu lehë mas meje. Kur t'vijsh n'zabel, e merr fminë. Veç ma jep fjalën qi m'bjen bukë përditë tej sa t'forcohem pak.

Qeni ia bani qashtu. Ni ditë grueja e zotit t'shpisë e lidhi carrokin dhe e la n'oborr vetëm. Qeni nisi me ulurue. Uki erdhi vrap, e muer n'gojë carrokin edhe e çoi n'zabel. Qeni u nis tu lehë mas tij e, kur shkoi n'zabel, e muer fminë. E pruni teknej, kah shpija. Fjala mori katunin. U çuen t'tanë e i folën t'zotit shpisë:

— Qysh, bre, mos me e kqyrë qenin! A po sheh qi ta pshtoi fminë!

I zoti i shpisë e pa se kish gabue edhe nisi me e kqyrë e me i dhanë me hangër sa dojke.

Edhe qeni e majti fjalën. E merrke gjysën e bukës edhe ia çojke ukit n'zabel derisa u forcue. Kur u forcue mirë, uki i tha qenit:

— Tash i kqyri punët vetë. Jam ba sikur jam kanë përpara. Edhe u danë si miq.

Tregoi: Ramë Rrustem Jahaj, fshati Mazrrek, Has
Shënoi: Anton Berisha, Prishtinë,

QENI DHE KNUESI

Qeni e knuesi i shpisë u takuen ni herë e po bisedojnë për detyrat e veta. Qeni i tha knuesit:

— More vlla, mue m'ka gjetë e keqja e m'u ka mërzitë edhe jeta n'kët shpi. Beso se kurr nuk e kurseva mundin t'ëm. Për t'gjitha motet e mija nëjta n'borë e n'shi, pa hangër e pa pi n't'shumtat. Vetëm kur iu ka shkue për dore me ma qitë naj kore bukë sa me thanë „kuto-kut”. Po kjo gja mue nuk m'ka idhnue kurr. Pra tash po t'tham se boll kam lehë për kët shpi. Boll e ruejta mos ta vjedhin hajnat qi s'kanë plang as shpi, hajnat e gjâve, t'pulave, të dri-thit, t'teshave e turli farë hajnash, more vlla. Boll e ruejta pej bi-shave t'malit: pej ujqve e pej dhelpnave. Tash po e shoh me sytë e mi se kët shpi po e vjedhin vetë. T'zotit shpisë po i thonë: „Je plakë; kurr nuk ke ditë!” Mashkujt po e vjedhin hamarin e çojnë në han e blejnë duhan. Gratë e shpisë po e shesin millin, pasulin e blejnë rruza e bylyzkë. A s'asht kjo vjedhje? — i tha qeni knuesit.

— More i dashtun, — ja priti knuesi qenit. — Me rojen tande unë kam knue i lirë n'kotec prej dhelpnës hajneshë. Kjo familje me kangën teme janë çue prej gjumit e kanë dalë n'punë. Tash unë po knoj e po ua nxjerr gjumin, por ata veç po rrotullohen n'krahun tjetër e po flëjnë deri vonë.

Qeni i tha knuesit:

— Pra, ti mos kno mâ, unë nuk po lehi e nuk e ruejmë mâ kët shpi.

Tregoi dhe shënoi:
Beqir Bajraktari, fshati Kishnarekë, Drenicë

MAJMUNI QË FJETI NË DUGAJË

Ni dugajxhi e kishte ni majmun edhe e majke n'dugajë. E kishte msue majmunin qi kurrkush mos me mujtë më e vjedhë n'dugajë. Ditë mbas ditsh ra n'muhabet me ni shoq t'ngushtë edhe i kallxoi për majmunin e vet. Shoqi i tij i tha:

— Unë nuk e besoj qi majmuni ta ruen dugajën.

Fjalë mas fjale, u lidhen me kusht. I zoti i dugajës duel përjashtna e ky u mundue me vjedhë dishka n'dugajë pa e hetue majmuni. Shkoi e u ungj m'ni vend e po e kqyr majmunin. Edhe majmuni po e kqyr atâ. Mas ni kohe shoku i dugajxhisë i msheli syt e ja nisi po kërrhat kishe po flej. Edhe majmuni bâjke ashtu qysh bâjke ai njeri. Nja dy herë u çue me ja vjedhë dugajën, po majmuni e hetoi. Herën e tretë ra në gjum t'mashtrimit e nëjti ni kohë bukur shum. Majmunin e lodhun e mashtroi gjumi. Ai jarani i dugajxhisë u çue kadalë e ja vodh ni sen n'dugajë, e qiti përjashta e ja çoi shoqit t'vet.

— Që qysh po ta ruejka dugajën majmuni!

Dugajxhija u çue bashkë më shoqin e vet e shkoi n'dugajë edhe e gjet majmunin fjetun. E muer kamxhinë e ja filloi me e rrehë majmunin deri sa ja qiti gjakin.

— Tash, — i tha shoqit të vet dugajxhija — edhe ni herë kemi me u lidhë me krejt mallin e dugajës në mujsh me e mashtrua majmunin.

Shoku i dugajxhisë shkoi e ja nisi apet me fjetë, por majmuni, sa e shihke njerin tuj mshelë syt, ai i çilke me gisht syt e vet, edhe t'u gajke qi vetëm nuk po flet, tu'thanë:

— Kurr ma n'jetën time nuk flej n'dugajë.

Tregoi dhe shënoi:
Beqir Bajraktari, fshati Kishnarekë, Drenicë

POTERA S'DI KUSH A KALI A LEPRI

Ish kanë ni herë ni mret edhe e kish pasë hyqmin e fortë. Ditë pej ditsh dha emër si për nizet e katër sahat, çka ka tereq n'vilajetin e tij, me i tredhë me kuk. U ba poterë e madhe. Ja nisën e po tredhin krejt hamshorët, mzetët, magarët e mushkat.

Ni lepur e kish hetue poterën edhe e kish marrë ikën drejt ni bjeshke. Kur u zatet n'do drumtarë, u nal. U nalën edhe drumtarët e p'i vesin:

— He lepur, hajërli koftë! Çka ki marrë kaq tutë, çka po ik kaq fort, çfarë derti kie?

— Çysh çfarë derti! Ikni edhe ju! A e dini si mreti ka ba emër çka ka tereq me i tredhë për nizet e katër sahat?

— Po ai ka dhâ' emër për hamshorë e për tereq tjerë se jo për lepra. Ç'dreq po t'shtjen dy me ikë? — e vetëm drumtarët.

— E more burra, — tha lepri — dej t'merret vesh si nuk jam kali, po lepur, kokrrat shkojnë gjytër. Potera s'di kush â kali a lepri.

Tregoi: Rifat Kukaj, fshati Tërstenik, Drenicë
Shënoi: Mehmet Rukiqi, fshati Vërbovc, Drenicë

LEPURI DHE BRETKOSAT

Lepuri tu'mênue:

— Çka m'vjen jeta mu kurse prej gjithkuj po tutna? Ma mirë po dal po hupi.

Edhe ka marrë rrugë. Ka ba rrugë disa kohë. Kur â teshë me ni uj, n'breg t'ati uji ishin kanë do zhaba. Kur afrohet ky m'u rrasë n'uj e m'u mytë, zhabat u tuten, kcynë e ranë n'uj. Lepuri tha:

— Edhe prej meje po u tutka dikush. Po shkoj n'shpinë tëme.

Dredhet e shkon n'mal n'shpinë e vet dhe jeton aty.

Tregoi: Bajram Isuf Podrimçaku, fshati Novosellë, Podguer
Shënoi: Anton Çetta, Prishtinë

LEPURI DHE SHOTAT E EGRA (motërzim)

Mendoi lepuri ni herë e tha:

— Shka po m'vyeu me jetue masi qi pej gjithkuj jam kah tutna e kah iku.

Ma n'fund e dau menden me shkue e me u mytë n'det.

Rrugës n'ni farë shevarine, e diktuen do shota t'egra qi po vjen dikush e, meniherë, fluturuen e iken pej atyhit. Lepuri u ndal, po mendon e tha vet me veti:

— Edhe prej meje po u tutka dikush.

Meniherë u ktye e nuk shkoi me u mytë.

Tregoi: Ramush Zega, fshati Raushiq, Pejë

Shënoi: Muharrem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

LEPURI DHE BRESHKA

Nji ditë, nsa po kullotte lepuri në shallâ, e heton shqipen. Ik ljepur zeza e futet në një kaçubë. Aty po don me ndollë edhe breshka. Kjo, tue e pa ljepurin ngusht, fillon me ja bri veshët. Ljepuri rrudh e shtërngo, por hajde e del prej kaçubet. Shqipja i rrotullohej mbi krye.

At'herë thonë se tha:

— Brimë, brelo, brimë, në saje të njasaj qi po bân rrathë mbi ne!

Tregoi: Zef Çorri Dedivanaj, fshati Trijesh

Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

LEPURI I RRAFSHIT DHE LEPURI I MALIT

Ni herë u vllaznuen lepri i rrafshit e lepri i malit. Lepri i rrafshit e thirri atâ t'malit n'darkë. Kur shkoi lepri i malit, ky i rrafshit e priti mirë e i bani shumë muhabet. Për nëje e me hangër e çoi në ni sarnishtë tërshane. Aty e banë darkën e nëjtën, e dikur iu afruen megjës arës e po i lypin vënat me ra pak me fjetë. Lepri i rrafshit i tha ati t'malit:

— Pobratim, ti je msue atje n'mal e kallaj asht me ikë e me ju mshefë zaggarve e gjuetarve. Tash jemi n'vjeshtë e nëpër rrafsh dalin me gjue gjatarët me zaggarë. Ngoe vllaun çka po t'porositi, se adetet e ktij vëni s'i din, e t'zânë e t'mysin. N'koftë se na zen gjumi i vonë, masi nejtum shumë mas darke, kur t'del gjumi, mos gabo m'e çue kryet se n'fushë e n'ara shifmi larg e na zanë.

— Ani vlla, ani, — i tha ai i malit e ranë me fjetë. I zuni gjumi deri vonë.

Gjuetari i lshoi zaggarët. Kti leprit t'malit nuk po i zihet vëni vën. Veç po cacitet me u çue e me ikë. Ky i rrafshit po i bërtet:

— Duhet me u palue edhe ne t'shkelshin me kamë! Mos luej vënit se maron, o vlla! A nuk more vesh çka fola pramë?

Mirpo lepri i rrafshit, kur i pa zagarët, u çue e po ik prej malit. Zagarët nganë mas tij e, pak pa hi n'mal, e kapën e ja kputën bishtin.

Mezi pshoi me shpirt lepri i malit, kurse ky i rrafshit u palue për toke e nuk u çue deri n'mramje. Kur erdhi nata, lepri i rrafshit u çue e shkoi n'mal me marrë vesh për pobratimin.

Fjetën atje bashkë, kur deshti me u zhdjergë lepri i rrafshit, i tha atij t'malit:

— Hajde naj natë e bujna.

— Jo valla, — tha ai, — atje s'ka jetë. Erdha ni natë, ma kputën bishtin. Me ardhë edhe ni herë, më mysin krejt.

Tregoi e shënoi:

Beqir Bajraktari, fshati Kishnarikë, Drenicë

MINI, BUBRRECI DHE MAÇORRI

Ni herë ishin kanë ni mi, ni maçorr e ni bubrrec. Ata verës mledhshin yshqym për dimën. Bubrreci mlidhte grun e mini veç shihke. Kur erdh dimni, mini nuk kishte çka me hangër, kurse bubrreci kish grun.

Ni ditë mini shkoi me marrë ni breme grun te bubrreci. Bubrreci i tha:

— Kur po ma kthen?

Kur t'del gruni i ri.

Bubrreci i shkretë priti motmot, dy vjet, tri vjet e mini nuk ia ktheu. Ni ditë bubrreci shkoi te mini e i trokiti n'derë tak, tak, tak. Mini duel e iu ngërmue:

— Çka ke bubrrec?

— Jam ardhë për qat breme grun.

— Çfarë gruni? Hiqmu pej dere!

Bubrreci i ngratë shkon te maçorri e i thotë:

— Axha maçorr, jam ardhë me t'kallxue e me m'sue qysh me ja ba qi mini ma ka marrë ni breme grun qe tri vjet e s'po ma ep. Shkova sod me ja lypë e gati më myti.

Maçorri i tha bubrrecit:

— **Prij!**

Shkuen te mini. Maçorri u mshef e bubrreci e thirri. Kur e pa mini, gati e myti. At'herë maçorri ia nxuni derën e i tha:

— Pse ti nuk e lan borxhin?

Mini desh u ftig pej tute e ia dha grunin bubrrecit. Pej asaj dite bubrreci e maçorri u banë shokë.

Tregoi: Gani Hasani, fshati Podujevë, Llap
Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

MIU, LEPRI DHE MAÇORRI (motërzim)

Ishin ba ortak lepri e mini. Kishin ba bashkë grun, arra e disa sende tjera me i ruejtë për dimën. Edhe i çojnë tu shpija e minit. Kur erdh dimni, lepri ish untue edhe shkoi për me i da sendet me minin. I thirri tu bira. Kur duel mini, i tha me t'idhtë:

Çka po don?

Lepri i tha:

— Jam i untë e jam ardhë me i da ato sende si i kemi fitue bashkë.

Mini tha:

— Ik prej ktuhit se, je ardhë me lypë sende e po t'i ha edhe veshët!

Lepri u kthye tuj kajtë ngat njaj shpije. Edhe sa fort, kajke, e ndjen maçorri. Duel e i tha:

— Çka ki?

— Qysh çka kam si jam lodhë me dekë unit e s'po kam çka me hangër.

Maçorri i thotë:

— Pse s'ki punue verës e me e ruejtë për dimën, por ki shetitë me bisht përpjetë gjeth verën tuj kcy çubë m'çubë?

— Kam punue i shkreti — i thotë lepri, por jam kanë ortak me t'keqin edhe ma ka zapue krejt mallin.

— Kush asht ai?

— Mini n'filan vend.

Maçorri i thotë?:

— Hajde me m'kallxue se une po mshehna mas vendit të tij e ti shko e thirre. Kur t'del përjashta mini, ti ngërmoju le t'idhnohet edhe të ndjek sa t'largohet prej bore.

Shkoi lepri edhe e thirri. Kur duel mini, e pa leprin e i tha:

— Opet je ardhë a? — edhe e mysin dogri.

Kur u largue prej bore, maçorri ja nxuni birën. Kur u kthye mini, e pa maçorrin. I tha leprit:

— Qysh me ardhë per pa marrë kurrë me veti, as kandar me i matë sendet, as thes me i qitë n'tâ, e qysh kam me t'i dhanë?

Por kët herë mini e lau hakun me krye se kcei maçorri e e shtini n'thoj t'vet.

Tregol: Nezir Bajram Hylaj, fshati Strelc, Pejë
Shënol: Mark Krasniqi, Prishtinë

KONFERENCA E MIJËVE

Ishin mledhë ni herë mitë n'kuferencë e p'e pleqnojnë m'e gjetë ni ilaç qi, kur t'vjen maçorri me i hangër, me e nie ata maçorrin. Mledhja xgati e xgati shum. N'fund vëndosin:

— Domë me ja ngjitë maçorrit ni cingare n'fyt e, kur t'vjen ai, na e nijmë edhe ikim.

Dikur vjen mini ma plaku. I vét mijt tjerë:

— Hajërli koftë! Ça venost?

Mijt i kallxojnë për punë t'cingares.

— Po kush met me ja ngjitë cingaren maçorrit? — vét mini ma plakun.

T'tanë mijt i paluen veshët edhe nuk bzanën. Njani menxi kallxoi:

— Kërkush! Nuk na ka ra n'mên kjo punë.

Edhe kuferenca muer fund pa sukses.

Tregoi: Zekë Murseli, fshati Selac, Shala e Mitrovicës
Shënoi: Fetah Bahtiri, fshati, Lisicë, Mitrovicë

MAÇORRI E MIJT

Ni maçorr u ba gati me shkue n'Qabe. I thirri krejt mijt.

— Hajde t'hallashtisemi nër veti se ju kam munue teri sot.

Tash jam tuj u ba gati me shkue n'Qabe. I kam lanë mâ ato punë të kqija.

I mashtroi mijt e i shtini në ni odë të gjithë për me u lypë hallalin. Ni mi topall nuk shkoi. Ndejti përjashta. Maçorri, kur i futi mrênë, ua msheli derën e po don me ua gjetë shkakun me i hangër. N'odë ish kanë ni thes plot me drith. Maçorri u tha mijve.

— Pse nuk hypni ju me hangër drith n'krye t'thesit, porse e shponi thesin n'fund e i bani dy qedere?

At'herë u ra „pjaf” e i mbyti te tanë mijt.

Miu topall përjashta u tha mijve tjerë:

— Or budallë! A nuk e dijtët ju se kush ma ka thye kamën?

Nuk hina mrêna, se nuk ka besë maçorri. Kjo kamë topall m'ka msue.

Tregoi: Sadri Haxhi Rrusta, fshati Korishë, Prizren
Shënoi: Xhafer Kabashi, Prizren

MAÇORRI DHE MINI PLAK (motërzim)

Ni herë ni maçorr e qiti fjalën: „Po du me shkue n'Qabe”. Ju çoi fjalë kah kenë mí, si le t'hallashtisën me tâ.

Mini plak, ai ma i madhi, i tuboi krejt mîtë e jua kallxoi amanetin si jau kish çue maçorri.

— Shkoni ju mitë e vogjël ma s'pari, e unë po vi si ma i mrami!

Shkuen mitë e vogjël; ju rrethekuen maçorrit; po merren ngrykë e po hallashtisën me tâ.

Mini plak, qi rrike kah fûni, e hetoi maçorrin si nuk i kqyrke hiq mitë e vogjël, po pritke dej t'avitet mini plak.

— Ikni shpejt, ju plaçin sytë se maruem! — briti mini plak.
 — Pse more me ikë? A pi sheh si kâka ba i butë e i urtë, veç me kanë haxhi i Qabes? A pi sheh si ky u nis për Qabe? — tha njani pej mive.

— Ikni, — ju tha apet mini plak — se, qe besa, ky nuk e paska synin e Qabes.

Trgol: Halil Rukiqi, fshati Vrbovc, Drenicë
 Shënoi: Mehmet Rukiqi, fshati Vërbovc, Drenicë

MAÇORRI E NXUNI MININ POBRATIM

I kish pasë njani ni herë do thasë me tërshanë e nuk dike ku m'i qitë. I kish mushë koshat e hambarët e për tërshanë nuk i meti ma vend.

Ni ditë mendoj sa mendoj e i ra n'mend me e qitë tërshanën në ni sobë. Por aty kish pasë mij shum. Ky e muer me mend e tha:

— Nash se ka mij, se edhe maçorrin du me jau lishue e do ta baj qirak maçorrin tuj hangër mij.

E mushi sobën tërshanë, e lishoi maçorrin. Po veç shka me pá — mijt, kur e kishin vu re se kish aty tërshanë, shkuen e i çelen nja trekatërdhetë bira ku hijshin e dilshin kur e shifshin maçorrin tuj ngajtë. Edhe maçorri ra n'hall. Shka kish me ba ni maçorr kur kish punë me gjithë ata mij?

Ni ditë maçorri e thirri at minin ma t'madh e i tha:

— Kqyre, bre jaran, ju krejt tërshanën e hangërt e une s'kam shka m'u ba. Leje qi jeni shum, po veç i keni çelë edhe shum bira e une s'un ngaj mas tânve. Po a e dini shka bajmë unë e ti?

— Shka me ba, bre? — e veti mini.

— Bâhemi pobratim une e ti e ata tjerët le t'hanë shlire tërshanë. Bile ta dij se e kanë hangër pobratimat e mij e jo tjerët.

Mini pranoi m'u ba pobratim.

Masi u banën pobratima maçorri p'i thotë:

— A ban tash krejt mijt me dalë e me luejtë pak për hatër qi u vllaznuem unë e ti?

— Po more, — i tha mini edhe shkoi e i thirri tânë mijt. Edhe mijt duelën. Maçorri ja nisi m'u majtë fjalë.

— Qyrni khâ, pobratima! Tash, masi u vllaznuem, ju lutna me i mshelë tâna birat e m'e lanë vetëm një, ma t'madhe, ku mun hini tânë e jo qeshtu se merret vesh!

Edhe mijt ranë n'ujdi m'i mshelë birat. I mshelën edhe e lanë vetëm njanën. At'herë maçorri shkoi e e nxuni at birën ma t'madhe e mijt s'kishin kah me shkue. Ranë n'hall. Ik anej e ik knej, po s'kishin pshtim pej pobratimllëkit, e maçorri krejt i faroi.

Trgol: Feriz Krasniqi, fshati Llashka Drenoc, Malishevë
 Shënoi: Sabahajdin Cena, Rahovec

MINI DHE BRETKOCA

Ni ditë teshet mini me bretkocën edhe i thotë:
 — Ti n'uj vetum une n'breg vetum. A vllaznohem ndër veti edhe rrimë bashkë ditën?
 Bretkoca i thotë:
 — S'kemi qysh merrem vesh ndër veti.
 Mini thotë:
 — P'e lidhim ni sixhim për kambën teme edhe për kambën tâne. Kur t'e luej zinxhirin ti del e rrimë bashkë.
 Ni ditë mini, tuj ndëjë n'breg, vjen gjereqina e e kap edhe e çon në ni mal m'e hangër. Bretkoca, qi ish kanë e lidhme për kamë t'minit, duel pej ujit e po shkon mas ti. Tuj e hangër minin, bretkoca livriti. Kur e pa gjereqina, i tha:
 — Le qitâ qi e pava e e morâ, po ty kush t'pruni ktu?
 Bretkoca i tha:
 — Haje atâ, t'baftë mirë, e ktheu e ham edhe mue, se jam vllaznue me t'keqin!

Tregoi: Nezir Bajram Hylaj, fshati Strelle, Deçan
 Shënoi: Mark Krasniqi, Prishtinë

MINI, ZHABA E KARRAGUSA (motërzim)

Ishin kah knojnë zhabat n'ni knetë. Mini shkoi n'breg e po i ngon.
 — Ah, sikur t'më msojshit edhe mue me knue! — u tha mini zhabave.
 Ni zhabë i tha:
 — Hajde t'i lidhim kamët bashkë e at'herë edhe ti msohesh me knue.
 Posa i lidhën kamët me ni sixhim mini e zhaba, si vetima ra ni karragusë edhe ja ngjiti zhabës e fluturoi n'hava. Kur p'i sheh, edhe mini po u shkon mrapa.
 — Po ti ku je kah shkon? — i tha karragusa.
 — E, tha mini — e kam lidhë kamën me zhaben për me msue me knue e tash m'gjet qekjohja.

Tregoi: Taf Mehmeti, fshati Vranoc, Lugu i Baranit
 Shënoi: Muharrem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

MINI I KATUNDIT E MINI I SHEHRIT

kto nuk ja mushën synin e i tha:
 Shkoi ni herë mini i shehrit musafir tu mini i katunit. Ai e priti mirë edhe i bani muhabet sa mujti, tuj i qitë për darkë hêtë ma t'mira qi i kish: lena, oraçka, lejthija e sa t'tjera. Minit shehrit

— A kshtu rrnon ti a? Për qetâ tek je kaq i ligisht. Hajde ni natë musafir te une e e sheh vetë se si jetohet.

Mini i katunit e ngoi e shkoi ni natë per me ja kthye vizitën edhe me pá se si rrnohet. Ndejtën deri vonë ndër ni pod t'ni zotnije. Ka gjysma e natës duelën për ni bire. Çka me pa, turli farë hësh a po don mish e oriz, a po do petë a bakllavë e sa e sa tjera qi mini i katunit nuk jau kish as ndije zanin se le ma qi nuk i kish pa kurr! Filluen e po hanë.

— Au, — tha mini i katunit. Nimê nuk paskna pas ditë me rrnue deri tash! Sa keq kam hjekë deri sa e kam sigurue at grimë ushqim edhe jo kaq të shishëm.

— Pra a p'i sheh? — i tha mini i shehrit.

N'ato fjalë veç kur hini zoja e shpisë me fener e me fshisë n'dorë e t'jau puhati fshisë. Menxi e gjetën birën kah ishin hi e, gjysë të coftë, ikën.

— Eh, tha mini i katunit — ma mirë po shkoj atje, se qato lena e lejthija bile i ha pa droe e jam plotsisht i lirë.

Tregoi: Xhafer Hoxha, fshati Vranoc, Lugu i Baranit
Shënoi: Muharrem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

MINI I QYTETIT E MINI I KATUNDIT

Ish kan zatetë ni herë ni mi i shehrit me ni mi t'katunit e, tuj ba llaf, mini i shehrit p'i pvetë atâ t'katunit:

— Qysh rrnoni ju mitë n'katun?

— Paj hamë nëpër preseqe t'hamarve e t'koshav' miell e bukë nëpër magje e shka t'mujna — ju përgjegj mini i katunit. — E ju t'shehrit shka hani?

— Na hamë sêne t'derdhne nëpër magazina, furra e mish n'kasaphane.

— Ani, bar ju e paskni ma mirë. A po m'merr n'shehër? e pveti mini i katunit atâ t'shehrit.

— Po t'marr, more, qysh jo, — i tha mini shehrit e u nisën për shehër.

Shkuen e hinë n'ni dugajë e tana sênet shka i derdhke i zoti i dugajs i hangshin kta dy mitë e ai s'i ngucke.

Kur mini i katunit u ngi, dikur ja nisi e po i han edhe basmat. I zoti i dugajs ja qiti kurthën, e nxuni e i tha:

— T'kam durue për bërlllog, po tash qi m'preke n'basma ta qita kurthën. — Edhe e myti.

Tregoi: Daut Raci, fshati Jellovc, Klinë
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

LEJLEKU DHE BRETKOCA

Ni herë lejleki kish ra n'breg t'ni uji. Aty zatet bretkocën e fillon bisedën. Lejleki e pvet:

— Shka bân ti ktu?

— Unë ri n'ujë — tha bretkoca.

— Po ti shka je? — e pveti bretkoca lejlekin.

— Unë jam lejleki.

Flasin për punë t'gjojës, se shka gjuen njani e shka tjetri. Bretkoca i tha lejlekit:

— Shka ki qef me gjuejtë?

— Unë kam qef ma fort me gjuejtë peshk, se e kam kaqepin e gatë.

At'herë lejleki e pveti bretkocën:

— Po ti shka gjuen?

— Unë gjuej kryma, miza, skrraja e tjera gjana t'imta.

Bretkoca ja trazoi do peshqi t'vogjël e lejleki e futi kaqepin edhe zuni sa deshi. U ngi mirë e mirë. U zunë edhe pobratima. Lejleki i tha bretkocës:

— Mbasi t'bana unë ty zialet edhe m'ushqeve me peshq at'herë hajde edhe ti te unë.

Bretkoca i tha:

— Unë s'muj me ardhë me ty, se unë s'kam fuqi me fluturue, s'kam krih.

At'herë lejleki i tha:

— Hajde se t'marr unë!

E kapi me kamë e me thoj t'vet; u ngjiten përpjetë n'qiell. Tuj fluturue lejleki në naltësi t'mdha, e harroi bretkocën qi e kish nër thoj t'vet edhe e lshoi n'tokë. Kur ra bretkoca n'tokë, u hap, por mas ni kohe, i erdhi prap shpirti edhe tha vet me veti:

— Shka m'çoj mue m'u ba pobratim me lejlekin? Zanati jem hava nuk asht, por n'ujë. N'ujë, n'venin tëm kryet e kam t'shnoshë. E tash që shka m'gjet.

Tregoi: Idriz Adem Haxhia, fshati Korishë, Prizren
Shënoi: Xhafer Kabashi, Prizren

BRETKOCA DHE ÇAPINI

Ni herë bretkoca e çapini zateten bashkë edhe ja nisin me ba muhabet. Por bretkoca, si e ka zakon, ja nisi e po bërtet. At'herë çapini i thotë:

— Po na vjen noj rrezik se larg po t'nihet zani se e paske t'fortë.

Bretkoca ja kthen çapinit e i thotë:

— S'ka shka m'ban kush se hi n'ujë.

Edhe çapini i tha:

— Po edhe une di me hi n'therrë, po po tutna për ty qi po t'gjanë noj e keqe.

Tuj i ba këto fjalë, kanjusha po sillet përmi ta. Kur e pa kanjushën, bretkoca hini n'ujë e capini n'therrë. Kanjusha ra n'ujë edhe, me kaçep t'gatë, e nxorri bretkocën pej ujit. Çapini e pau pej therrës edhe i tha:

— Mirë e dita se me at za t'madh nuk ki jetë t'gatë.

Tregoi: Hysen Jakupi, fshati Rubovc, Kamenicë,
Shënoi: Falk Shkodra, Kamenicë

ZHABA DHE BRESHKA

Ishin kanë ni herë ni breshkë e ni zhabë n'ujë. Ni ditë i tha breshka zhabës:

— Pse po m'rrin gjith mi samar temin?

Zhaba ju përgjegj:

— Pse jam ma e zoja se ti.

— N'koftë se je ma e zoja se unë, hajde dalum pej ujit e p'i kapemi kërshit përpjetë. Cila t'shkojmë ma përpara maje kërshi ajo asht ma e zoja.

Tfilluen me ecë kërshit përpjetë. Zhaba kcejke pej kti guri n'at guri, kurse breshka s'mujke me kcyë si zhaba e ish metë mrapa.

— Hajde ec me mue! — i tha zhaba breshkës.

— Nuk po muj me i kapë thojt n'kërsh — ja priti breshka.

Breshka ecke kërshit e e nxuni diku zhabën. Tfilluen t'dyjat bashkë kërshit përpjetë. Zhaba, tuj kcyë pej ktij guri n'atë guri, u mush frymë e i bâjke barku „fu-fu”.

— Çka ki? — i tha breshka.

— Jam lodhë, — i tha zhaba.

— Hip! — i tha breshka n'samar tēmin.

Zhaba hipi n'samar të breshkës. Breshka t'filloi teposhtë kërshit me zhdrypë. Zhaba rrshiti e ra në teh t'gurit. Kur zhaba ra n'guri, e çpërtheu barkun edhe met aty. Breshka shkoi e ra n'ni pus. At'herë pej gzimi tha:

— Qysh t'e lypsh ashtu e gján.

Pra, ai qi po u livdojke, nuk kë gja pej tij.

Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik, Drenicë
Tregoi: Isuf Draga, fshati Vojnik, Drenicë

GJARPNI I UJIT E ZHABAT

Gjarpni i ujit rrnojke me zhabat n'pus. Veç, a di qysh rrnojshin? Si uku e dhija. Gjarpni s'u lãke vën kûn zhabave. Ku i nxãke, i hãnke. Ato t'shkretat u ruejshin, u pupzojshin. Gjarpni, si dai e çojke kryet mi ùj:

— Unë jam per juve zot; s'kam m'u lanë me bâ ma: kaukum, kaukum, kaukum, se s'po m'lēni me flejtë. Zhabat veç najherë tinëz knojshin e shkojshin, qysh thojnë, natën nuse.

Ni ditë ish dalë gjarpni m'u rrezitë. Aty e qet puna ni udhtár. Udhtari, tuj shkue dhës, tuj shkelë ngat gjarpnit, e ky faf kryet e po do m'i hanger njerin. Ky e mer krrylën e ja vnoi gjarpnit n' krye. E kapi me dorë e nisi me ja thy dhamët.

— Ça kujtove, a edhe mue deshte me m'hanger a?

Sikur t'e dike qi gjarpni, kân mujke, s'lâke pa e pickue me at thinin e zi.

Gjarpni e pa ça e gjet e menoijke vetmeveti: Qysh s'e ngova nanën tême, qi m'thojke: „Mos m'i ngucë kërkan, s't'nguc kërkuh”.

Zhabat, kur e panë „zotin” e tyne kah ja thejke udhtari tanë dhamët ka njâ, ka njâ, ja nisen tâna e po knojnë:

— Ishalla ja hjek edhe thinin! — thojshin tuj kcyte ato mi ùj.

Tregoi: Sheshivar Zena (Llausha), fshati Llaushë, Drenicë
Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik, Drenicë

GJARPNI QË DESHTI TË DIGJET NË BJESHKË

Ktyne herë ni hyqmet kish pas dhanë emër m'u djegë krejt ni bjeshkë, si me thanë Kasmaçi. Çohen do gjin t'hyqmetit e shkojnë m'u dhanë haber tâna mahlukateve qi rrojshin n'at bjeshkë, se po dojnë m'i djegë. Tâna mahlukatet u hoqën, veç gjarpni s'kish pas deshtë. Kur e veten:

— Pse s'po don m'u hjekë?

Gjarpni ju tha:

— P'e di qi po due m'u djegë, po nasht, se ktu jam le e ktu po due m'e dhanë jetën. Due m'u djegë për vatan tēmin.

U munuen m'i hjekë qysh ditën, po gjarpni s'bike se s'bike n'tâ e hyqmeti ja shtini zjermin bjeshkës.

Kur ta rroki flaka përpara bjeshkën, more babë, n'gjynash me t'shti. Po zoti me madhni t'vet n'tâna anët e bani bjeshkën shkrum, veç n'at vënin ku ke gjarpni s'e la zjërmin m'e prekë veç ja dha tâna t'mirat e dyjësë e e bani si malin me borë.

Tregoi: Bajram Gjokaj, fshati Tërstenik, Drenicë
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

GJARPNI E DJALI

Ish kanë kallë ni mal me ni vën e ish kanë çillue ni xharpën n'midis t'malit e piskatke ç'i s'piskatke, n'kupë t'qilles:

— Kush â ai njeri ç'i m'pshton pi kti zjarmi!

Ni xhalë, tu shku udhës, e nijti piskamën e xharpnit, u afru ngat zjarmit, i erdh xhynah, e prejti ni drû t'gatë e e çiti n'zjarm. Xharpni u nxhit per at drunin e ju lidh kti xhalit n'çafë.

— Du me t'hangër, — i tha xharpni xhalit.

— Po un t'pshtova pi zjarmit — i tha xhali xharpnit.

— T'mirën po ta kthej me t'keç — ja kthei xharpni.

Metën m'i vetë tre vetë. Hec, hec e u zatetën me ni ká plak qi kullotke me ni livadh. N'at vakt kishin pas folë edhe hajvanati.

— O ti shoç! — e thirrën kavin.

— O hoja — u përhexh kavi.

— Shka m'i ba çeti njeri? — e veti xharpni.

— Haje, se njeri â i pabesë — i tha kavi. — Kur ishna unë i ri e ishna i fortë, punojshna sa mujshna e m'dojke edhe zotnija. Po çetahi jam plakë, me punue s'po muj, zotnija m'ka çitë n'çet livadh me kullotë kishe mos po mahna pak e masanej e ka ba nijet me m'pré për pastërm për dimën. Haje se soji i njerit â i pabesë!

Hecën shka hecën; e panë ni lopë tu kullotë me ni mal.

— Oj lopë! — e thirri xharpni.

— Oj, — përhexhi lopa.

— Shka m'i ba çeti njeri? — e veti xharpni.

— Haje, se njeri â i pabesë — i tha lopa. — Kur jam kanë e re i bâjshna vjetat e mirë, çitsha tamël bollak edhe grazhdin e kisha plot. Po çetahi jam plakë, m'kan çitë me kullotë e dojnë me m'pre për pastërm.

U banë dy vetë ç i e bâjshin fajtor njerin, e xharpni desh u trenu pi gximit. Metën m'e vetë edhe një e m'u ba tre vetë. E zate-tën ni dhëlpën.

— Oj dhëlpën, — e thirri xharpni.

— Oj, — bani za dhëlpna.

— Kur t'ban dikush mirë çysh duhet me ja kthye t'mirën?

— Po ti e paske shpatën n'çafë — i tha dhëlpna xharpnit. — Zhdryp poshtë, largov ni metër e masanej e pleçnojmë kët punë. Xharpni u zhvillue viiizzë pi çafës t'njerit e zhdrypi fitil e teposhtë; u largue ni meter, i hapi sytë e p'e këyr çetahi shka do t'i thotë dhëlpna.

— Çepoj — ja bani me sy dhëlpna njerit. E ky i ra me shtagë e ja shtypi kryet xharpnit.

— Nal dhëlpën, du me t'nerue me dishka ç i m'pshtove pi xharpnit!

— Jo, po iki se t'bana mirë, e e mira kthehet me t'keç — ja kthej dhëlpna njerit.

Tregoi: Jahir Pira, fshati Pozharan, Viti
Shënoi: Mehmet Halimi, Prishtinë

AKREPI DHE NJERIU

Ni njeri i mirë ish kah i lán duert në ni prrue. Aty e pau ni akrep që ish kah mytet n'uj. Për me ba sevap ai njeri e nxuer prej ujit edhe e qiti n'shuplakë t'dorës vet. E nxuer mindilin prej xhepi, e teri akrepin edhe e kthei marë. Akrepi meniherë e hangër n'dorë njerin e mirë. Ky i tha:

— Po unë u mundova me ta pshtue jetën e ti ma helmove gjakun.

— E, — ja priti akrepi, — mue edhe gjarpnin na ka falë zoti për me ba veç keq, kurse ju njerzve ju ka falë zoti për me ba veç mirë. Por edhe ju kaniherë po bani keq.

Tregoi: Xhafër Hoxha, fshati Vranoc, Lugu i Baranit
Shënoi: Muharem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

NJERIU DHE BUBRRECI

Ishin kan shty njeri edhe bubrreci ni herë, se cili asht ma i fortë. Njeri thojke:

— Une jam kush e di sa herë ma i fortë se ti.

Po edhe bubrreci thojke:

— Une jam ma i fortë se ti.

Kshtu edhe nuk mujtën me u marrë vesh nërmje veti kurqysh. Ma n'fund e vendosën me shkue te gjykatsi në gjyq. Kur shkuen të gjykatsi, i kallxuen se çka kanë. Gjykatsi i tha njerit:

— Kape ni dru sa ma t'madh, qi ti nuk munesh me çue ma rânë se at dru qi t'e kapsh!

Njeri e kapi ni dru e, kur e matën, druni nuk vike ma rânë se njeri. I tha bubrrecit gjykatsi:

— Kape edhe ti ni dru dej sa munesh me çue ma s'râni!

Bubrreci e kapi ni degë t'vogël. Kur e matën, dega ish kanë s'di sa herë ma e rânë se bubrreci. At'herë gjykatsi tha:

— A po e sheh se bubrreci asht ma i rânë se njeri? Ai çon ma rânë se qi asht vetë, kurse njeri nuk munet.

Tregoi: Shemshir Jashari, fshati Breçë, Llap
Shënoi: Gani Mehmeti, fshati Pakashticë, Llap

BUBRRECI NË GASTARE

E shtinë ni herë ni bubrrec n'gastare; ja qitën ni kokërr grun në fun gastarje e ja mshelën grykën. E lanë bubrrecin n'gastare rrum dymdhetë muej. N'krye të vjetit shkuen me e kqyrë e me ia çelë gastaren. Çka me pá! Bubrreci e ki'hangër veç gjysën e kokrrës.

— Pse s'e ke hangër krejt? — e vetën.

— Ngusht m'shtitë ktu e mënova me veti: u ba ni motmot e bâhen edhe dy e kush e di kur m'nxjerrin prej gastarje. Qatâ nuk u nguta m'e hangër krejt kokrrën.

Tregoi: Ragip Shabani, fshati Bradash, Llap
Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

BUBRRECI DHE MINI

Ni ditë mini i tha bubrrecit:

— Pse e kie kryet kaq t'vogël?

— Për mên, — ia ktheu bubrreci.

- Po përmjetin pse e kie kaq t'hollë?
 — Për hjeshi, — ia ktheu bubrreci.
 — Po pej përmjeti e poshtë pse je i trashë? — e veti mini.
 Bubrreci i tha:
 — Për atje mos um nguc se ma sheh sherrin.

Tregoi: Sadik Potera, fshati Llapashticë, Llap
 Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

BUBRRECI U NIS ME SHKUE NË QABE

U nis bubrreci me shkue për Qabe. P'e pvet ni drumtar rru-
 gës:

- Ku je nisë me shkue, bubrrec?
 — Po shkoj n'Qabe.

Qysh n'Qabe, ti s'munesh me mrri kurr atje me kto kamë
 t'shkurta.

— Njet e kam ba me shkue. Edhe mos mrrifsha makare t'des
 n'rrugë t'Qabës.

Tregoi: Hysen Statovci, fshati Statovc, Llap
 Shënoi: Anton Çetta, Prishtinë

BUBRRECI NË GUR TË MULLINIT

Ni bubrrec u da prej tubës s'shokve edhe shkoi e hypi n'guri
 t'mullinit. Kur mullini ja nisi me blue, guri po sillet shpejt e bub-
 rreci mâ nuk po munet me zhdrypë e veç po sillet me gjith guri
 t'mullinit.

Bubrreci ja nisi e po u livdohet shokve; po u thotë:

— Unë jam ma i fort se ju të gjith. Kqyrni qysh po e silli
 gjith kët guri t'madh. Tash e mas keni me m'zgjedhë për mret
 t'bubrrecave.

Bubrrecat u friguen pej tij, si ma i forti, e i thanë:

— Kemi me t'ba mret tonin, por edhe ni punë n'mujsh me
 e ba.

— Çka doni ma, — u tha bubrreci shokve t'vet?

Bubrrecat i thanë:

— Na po e shohim se t'erdh forcatë e u bane ma i forti.
 Kemi me t'ba mret në mujsh m'e sjellë gurin e mullinit n'tjetrën
 anë, se n'at anë e solle boll.

Bubrreci u ba i mëçëm e tha:

— Unë i grahi, e sjelli kah shkon, e jo ka nuk shkon.

Tregoi dhe shënoi:
 Beqir Bajraktari, fshati Kishnarekë, Drenicë

ÇAPINI, ZHABA, GJERQINA DHE ZOGJT

Ish kan kallë ni zjerm i madh; u digjke krejt mali e dojshin m'u djegë tâna gjëtë e gjalla. Flaka s'lâke gjâ t'gjallë si n'ditë t'kjametit. Shpênija kush mujke ikke, e kush s'mujke e përbîke flaka e u digjke midis zjërmit. Çapini, thojnë, i fryke zjërmit m'u kallë sa ma çpejt. Zhaba, tu ni prrockë, e mushke gojën me uj dhe e gjuejke n'flakë e u munojke m'i shkymë zjërmin. Gjerqina thojnë bajke kranë e i gjujke n'zjerm. Zojt maje lisave britshin sa ku mujshin: „Hiqni kush, se maruem me çka patum!” Dikur ja kishin mrrri gjinja e ishin smeritë pej flakës t'madhe; u munojshin m'i nalë zjërmin veç era e tufani s'lâke m'i çelë sytë. Ep e merr, munou gjinja anej-knej m'i shkymë at alamet zjërmi, po s'mujshin se s'mujshin. Dikur e lanë tuj thanë: „Ishalla jau ban zoti çaren shpenive t'malit!” e u nisën me shkue pej shpijav' tyne. Kur, t'e çoi zoti ni shi t'madh me breshën bashkë e mejherë ish kanë nalë zjërmi.

Pej qatyhit â metë qi çapinin m'i nxanë e m'i mytë bashkë me gjerqinën, qi u munojshin m'i kallë edhe mâ shum zjërmin. Zhabën e zojt e malit â gjynah m'i mytë se ata u munojshin m'i shkymë zjërmin.

Tregoi: Sefër Zymeri, fshati Vojnik, Drenicë
Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik, Drenicë

IRIQI NË FERRË SE NË FERRË

Nji herë kishte pasë kenë nji pasanik i madh qi i donte fort gjanat e gjalla. E gjeti nji iriq ndër ferra, e mori me vedi edhe e çoi në kopsht të vet. Aty ja punoi nji stel të bukur e ja shtroi me pamuk e e la të flente e të pushonte në kopshtin e tij.

— Jo — tha me vedi — nuk do ta la të jetojë ma më ferra. Që steli i bukur e i shtruem me pamuk; këtu tash e mbrapa ka për ta kalue i lumtun jetën e vet.

Por çka me pa! Iriqi kishte dalë prej stelit e nuk kthehej ma në pamuk. Duel zotnia e po e kërkon nëpër kopsht e që, e gjan të bamë gulumuq si lamsh në nji ferrë. Disa herë e mori zotnija me duert e veta e e çoi në stel, por kot, iriqi ikte se ikte e mbshehej në ferra.

Zotnia po e kuvend kët gja nji ditë ndër miqt e vet e e përfundoi kallximin: „Iriqi në ferrë se në ferrë.

Tregoi: Ndoc Filipaj Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

DEMBELI DHE BISHA

Nji dembel rrinte nji ditë në shallâ. Kur që, pak nën te ishte edhe nji bishë. Ishte e madhe, e majme e ishte shtri sa gjanë aq giatë në diell e po pushonte. Kti i nepet me e pyetë:

— Bige, bige, pse e ke qafën aq të trashë?
 Ajo s'vonoj e i përgjegji:
 — Hë, pse e kam qafën e trashë? Pse kurr nuk çoj kê me ma
 pru mishin, por shkoj vetë për te.

Tregoi: Pashkë Frani Dedivanaj, fshati Trijesh
 Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

PULA DHE LOPA

Ni herë ish kanë ni pulë e ni lopë. E kish pa' ble do grun.
 Ni ditë i thotë pula lopës:

— Hajde e mjellum grunin!

Lopa i tha:

— Une do t'punoj kur të bâhet gruni m'i korrë e ti mille!

— Ani, — i tha pula.

Kur u ba gruni për drapën, pula e thirri lopën m'i korrë gru-
 nin, po lopa nuk shkoi.

— Unë, — tha, — du me punue kur t'bahet gruni m'i bajtë.

Pula e korri e, masi e kreu krejt, apet e thirri lopën:

— Eja tash m'i bajtë grunin!

Lopa i tha:

— Nuk muj me ardhë se kam ba njet m'i fshi.

Krejt ia bani hazder veç m'i fshi. Po as m'i fshi lopa s'erdh.

Kur erdh vakti m'i gatue, pula apet e thirri lopën, e lopa apet
 nuk u lidh m'i gatue.

Kur e gatoi pula bukën, lopa u afrue e e hangër.

Tregoi: Fatime Mengjiqi, fshati Lupç i Epërm, Llap
 Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

KNUESI MENDEMADH

Gjith herë, kur hike knuesi për dere t'oborrit, e ungjke bishtin
 mos t'i preket n'tra. Ni ditë kur e panë pulat e vetën:

— Pse po e ungj gjith herë bishtin, kur po hin per dere t'obo-
 rrit?

Knuesi u tha pulave:

— Po tutna qi po m'prekin pendlat e bishtit n'tra e m'u pri-
 shet hijeshija.

Pulat, ndër sy t'knuesit nuk guxuen, veç mas sysh i thanë
 shoqja shoqes:

— Përnimend ky knues asht mendemadh.

Tregoi: Taf Mehmeti, fshati Vranoc, Lugu i Baranit
 Shënoi: Muharrem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

GJELI DHE PULAT E EGRA

Ni katunar ish kan shkue n'mal e e kish pa gjetë ni pulë t'egër me zoj. E kish pa' marrë at pulën e egër edhe e kish pa' pru n'shpi me gjith zoj. Ty i qitë e ty i majtë, u banë t'butë ata zoj e u rritën e u msuen e shkojshin gjithkah nëpër japí. U rritën u banë t'mdhaj.

Kto pulat e buta t'shpisë, kur u bertitshin robt, ato dojshin m'u tranue e ikshin nëpër kopshtije e nëpër oborr. Kjo pula e egër po ju thotë atyne:

— Qysh, bre ju po ikni dajm, tuj kanë t'buta me ta e t'msue-ne me ta. Na jena ardhë prej malit edhe s'po tutem' e po shkojmë gjithherë ka po domë.

Gjeli priti e i tha pulës:

— Për ju asht kollaj se, m'u msy ju, ju tanë ikni e shkoni ku e keni vënin n'mal. Po na? Qeta gjin m'i kanë pre babë e nanë e motër e vlla e kâ kam pasë. E na tutem si po na presin edhe ne e po na duhet me ikë si t'i shohim, pa na britë hiç.

Tregoi: Zhuj Selmani, fshati, Pobergjë, Deçan
Shënoi: Anton Çetta, Prishtinë

QYQJA DHE SOKOLI

N'at vakt, kur kan folë shpënia, kâkan zatetë qyqja e sokoli. Ja nisën e po bajnë llaf nërmje veti.

— Çka âsht ky za i yti kaq i madh edhe çka po han? — e veti sokoli.

— Ma s'shumti, ha bari si i thonë kallamoq i qyqes e, rrallë herë, naj karcell t'vogël — ju përgjegj qyqja.

— Qysh po hangshe letë, e letë kâke pej trupi edhe letë po t'dalka zani i kangës, — i tha sokoli.

— Po ti, — e veti qyqja — a bâhet me m'kallxue, çka han si nuk t'njeva kurr kah knon?

— Për kaftjall zoj, për sillë plluma e për darkë pula.

— T'rânë e paske hënë, rânë kâke pej trupi edhe rânë t'vjen me knue, veç rueju se hêja e trashë, e ka hesapin shkurt! — i tha qyqja.

Sokoli nuk e ngoi çka i tha qyqja, po e bâjke t'vetën. Ni ditë, pak para akshami, u lshue thik n'oborr t'ni fukarêje e ja muer ni pulë si e kish pasë veç qatâ edhe ish kanë kah e man për Bajram.

Thmia e fukarêsë ja nisën e po kajnë. I nien ni kojshi edhe nget.

— Çka kini, bre bacë, si po kani? — i veti kojshia.

— Na e muer sokoli pulën e nuk kemi çka prejme për Bajram.

Kojshia duel me kqyrë. E pa sokolin kah e shnukë pulën, aty ngat shpie. Nuk kish mujtë mi çue pulën ma larg se ish kanë e rânë.

Shkoi te shpia, e muer pushkën, ja majti sokolit e ja kputi njanin krah. Sokoli iku qysh mujti e u mshef n'ni gardh.

— Çka u ba, zotni? — e veti qyqja.

— M'duel fjala e jote i — hêja e trashë, e ka hesapin shkurt.

Tregol: Rexhë Asllani, fshati Kijevë, Prekorupë
Shënoi: Mehmet Rukiqi, Vërbovc, Drenicë

GAUTA E VOET E ORLIT

Ktyne herë moti kishin pasë folë edhe mahlukati. Kish pas ba vaki ni herë me cofë ni orl femën e vót i kishin pas metë pa çelë n'strifullog. Mledhën krejt mahlukati edhe e bâjnë mên m'i zgedhë ni shpën për me ra mi vó t'orlit e me ja çelë. Tanë binë n'takort m'i lanë gautën. Ajo s'bjën n'takort tuj than:

— S'jam e zoja m'i mlue gjith ato vó.

Po ata s'e vetin, veç e çojnë me zor.

Gauta e ngratë nêjti gjith mi vó, po kraht e vogël e s'mujke m'i mlue vót e orlit u ftofën e metën pa çelë.

Kur e panë shpent e mahlukati i ati vëni se gauta s'i çeli vót, veç i la m'u ftofë, u mloedhën për m'e denue. Kur e qitën përpara tânve, e vetën:

— Thuej ktu tash, para tânve, pse s'i ke çelë vót e orlit, po i ki lanë m'u ftofë?

Gauta ju tha:

— Unë ju kam kallxue n'vakt se krahët e mi janë t'vogël për m'i nxe vót e orlit, po ju m'shtitë me zor.

Shpënia e krejt mahlukati, kur e panë qi vót janë kanë n' kabahat, u kthyen e shkuen e gauta pshtoi.

Tregol: Bajram Gjokaj, fshati Tërstenik, Drenicë
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik, Drenicë

KORBI I SMUET E LLUKMAN HEQIMI

N'at vakt, kur kishin pas folë shpenia, ish kanë smue ni korb. Nuk la vên pa lypë ilaçe. Shkoi edhe të Llukman Heqimi.

— Shko n'at vilajetin tân, gjâje e bima ni fije bari a ni fletë si nuk e ki glacitë, e po ta maroj ilaçin si çohesh me kaull, si t'e pish, — i tha Llukmani.

— Besa, me t'kallxue drejt, n'vilajetin tem nuk ka vên ku nuk e kam glacitë.

— At'herë, për ty s'ka ilaç. Të smutin e shnoshin barnat e tokës vet. Atij, si e flliq tokën e vet, zor â ilaç me i gjetë — i tha Llukman Heqimi.

Tregol: Mustafa Shutli, fshati Oshlan, Vuçitërn
Shënoi: Mehmet Rukiqi, Vërbovc, Drenicë

SOKOLI DHE SORRA

Nji ditë nji sokol hetoi fllanxën rranxë nji shkambi kah po shpupurishte e kërkonte ushqim. Me shpejti e xuni e me çapoj e mori e fluturim me të ra maje mali ku filloi me e hangër. Vû, vû, vû vjen nji sorrë e bjen bri sokolit e thotë:

— Hoqà, sa vështirë e xueme!

E kqyri sokoli brijaza e i tha:

— Po, siç e xueme tash edhe po e hamë.

Tregoi: Ndoc Filipaj Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

HUTI DHE SORRA (motërzim)

Ni ditë e msyri huti ni fllanzë. Pur e nxuni, ra në ni stom m'i hangër. Kur e pá sorra, shkoi e ra ngat tyne. I tha hutit:

— Mirë qi e paske nxanë e tash po e hamë bashkë.

— Jo, ktu s'ka kurrkush hise veç meje se unë e nxuna.

Sorra e ungji kryet e shkoi tuj tharë:

— Pa punue, kush s'ep.

Tregoi: Isuf Kelani, fshati Vranidoll, Llap
Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

SORRAT E ZEZA ANKOHEN

Ni herë ishin kanë mledhë do sorra t'zeza (çafka) e po bisedojnë:

— Neve po donë me na qitë fare njerzit. Na gjuejnë me gurë, na vrasin, na i prishin e bile edhe na i djegin edhe strokllat.

Shkojnë te ni i mrrishëm, qi ish kanë kryetar i gjithë shpenive. Ish kanë açik ma i dishëm prej krejtve edhe e vesin:

— Pse na t'zeza? Tanë shpenia janë tyrlifare e na vetëm t'zeza! Dishka po get se s'jemi t'vlefshme qi po donë gjinja me na qitë fare.

— Ju jeni zullumçare. Perenija ju ka jaratisë, ju ka falë qashtu. Por masi po duheni nër veti, nuk keni me hupë krejt, — ju tha kryetari i shpenive.

Treguan: Ilaz Bajraktari dhe Minush Jemini, fshati Ostroz, Suharekë
Shënoi: Xhafer Kabashi, Prizren

SORRA DHE ZOGJT E SAJ

Sorra i kish bâ voet e i kish çelë zojt. Kur i rriti zojt, qi i banë me fluturue, nisi e po i mson:

— Kqyrni, biro! Kur t'bini me kullotë n'ara, kur t'gërmucet lavërtari m'e marrë gurin, ju çohi e fluturoni, se u bjen e u myt.

Sorra e vogël i thotë nanës vetë:

— Nanë, po me e pasë n'dorë gurin lavërtari?

— Tash s'paskna shka me u msue juve, se po ditkit ma mirë se unë. Hajt shkoni kah t'doni! — u tha sorra e madhe.

Tregoi: Pajazit Gashi, fshati Javur, Suharekë
Shënoi: Xhafer Kabashi, Prizren

SORRA DHE KURTHA

E kish pas pá sorra, tuj shkue për hava, ni kokërr t'kollomoqit n'tokë. Bjen me e marrë, po n'at vën ish kanë e ngrehun ni kurthë. Sorra bjen drejt e n'kurthë e po mënon: „Qysh, bre, kokërrën e kollomoqit kaq t'vogël e pashë e kurthën jo!”

Tregoi: Sadri Krasniqi, fshati Vllashka Drenoc, Prekorupë
Shënoi: Tahir Fonliqi, fshati Kijevë, Prekorupë

SORRA DHE GJEREQINAT

Kish pas vendosë ni herë sorra m'u bâ gjereqinë.

— Nuk muj unë me kanë gjithë e zezë. Kqyrni gjereqinat sa t'mira janë edhe me hanger mish sa mujnë me hangër — fllânxa, plluma e s'ka kush qi i pret. Na sorrat veç rrijmë badihava. Tybe s'e la pa u bâ gjereqinë! — kish pas thanë sorra n'at kohë.

Nimë shkon sorra tu gjereqinat e ju kallxon per ça kish ardh:

— Du m'u ba gjereqinë edhe unë si ju.

— Ani — i thanë gjereqinat.

Gjereqina e madhe i thirri tâna tjerat e t'i ranë n'shpinë sorrës, tu e çakatë me thoj e kaçep e e banë ibret për m'u smeritë njeri.

— Hup pej shpisë tâne, se ti, kur e trathton fisin tân, t'sorra-ve, as neve s'na vyn kurrgja!

Iku sorra e shkoi tu sorrat e fisti t'vet. Kto ja banë edhe ma zi se ç'ja kishin ba gjereqinat, se i kish trathtue e ai qi trathton gjith kshtu maron.

Tregoi: Sheshivar Zena, fshati Llaushë, Drenicë
Shënoi: Hasan Kelmendi, Drenicë

DJALI DHE ZOGU

Ish kanë ni herë ni djalë, qi kish pas qef me u ênë posht e përpjetë malit. Ni ditë, tuj u ênë nëpër mal, e pa ni zog t'vogël qi ish ra pej strofullogu. E merr e e çon n'vën. Kur hyp atje, vjen nana e zojve edhe po don me e hangër. Ajo mënoi se djali ka dashtë me ja mytë zojt. Po ai zogu i vogël ia kallzon punën e tij. Nana gzo-het dhe e gush djalin.

Ni ditë tjetër djali ish dalë apet me shtetitë. N'ni vên e nxê gjumi. Kur flên, i avytet ni gjarpën i madh e po do m'e hangër. Zogu qillon diku ngat e e sheh gjarpnin. Shkon e e çon djalin pej gjumi. Djali s'din çka u ba, po, kur e kqyr gjarpnin, e merr ni shtagë edhe e myt.

Tregoi: Besë Muçolli, fshati Bajçinë, Llap
Shënoi: Kadri Kadriu, fshati Llaushë, Llap

ZOGU I VOGËL E NJERIU

Njani e nxuni ni zog t'vogël n'fllanik. Ja nisi me ja dredhë kryet.

— Aman, lshom! — i tha zogu njerit.

— Nuk t'lshoj se tamlin n'xhyveç e ke pi, — i tha ky zogut

— Nuk pi mâ.

— E ke msue udhën.

-- E harroj.

— Udha e rrehne s'harrohet kollaj.

— Paj, jam i vogël.

— Bahesh i madh e, ma mirë tash se kur t'rritesh, se s'muj toni me t'nxâ'.

Ja dredhi kryet e e myti. Toni ja gjuejti macës qi rrike ngat.

Çishtu, ma mirë â heret se vonë. E keqja â' e keqe e madhe edhe e vogël.

Tregoi: Sefer Zymberi, fshati Vojnik, Drenicë
Shënoi: Hasan Kelmendi, fshati Vojnik, Drenicë

PULËBARDHA DHE PESHKU

Ju lavdue nji herë peshku pulëbardhës se si shef gjithçka qi gjindet në fund të detit, se shetitet nëpër ujë ere shef atje shum mrekullina.

— Mirë, — i tha pulëbardha peshkut, — por ti nuk mundesh me fluturue. Sikur ta dishe se çka shah une tuj fluturue mbi livadhe e baçe, gjithmonë kishe dashtë me qenë fluturues se sa notues. Bje anej, bje knej, knaqesh me mrekullitë e natyrës.

Kshtu e bindi peshkun për me ja msue fluturimin atij.

— T'kam tesh lakmi, moj pulëbardhë, qi je fluturuese, se ti mundesh ere me ra në ujë. Pra, a po më msan ere mue?

— Me plot dëshirë, — i tha pulëbardha.

— Oh, do ta di shum për nerë, moj motër.

Kshtu u nis peshku me msue fluturimin. E çonte pulëbardha gjithkund. Peshku nji ditë ju lut qi ta lshonte se menoi qi e ka msue fluturimin. Mirëpo pulëbardha u mundue me ia mushë menden se nuk mundet ala me fluturue. Por peshku i tha:

— Ti, moj, nuk ma donke t'mirën. Ti nuk e di se tesh e di fluturimin si ti!

Kjo e lshoi peshkun, por ai shkoi teposhtë ere ra si qyskija e u plas mbi shkamije.

Tregoi: Muharem Ishmi, Ulqin
Shënoi: Bahri Brisku, Ulqin

KËRNGALLA DHE DHEGLA

Ka qenë një herë motit një kërngallë. Ajo këndonte degë më degë gjithë verën. Kështu e kaloi kohën tuj ba sefa. Kur erdh dimni me shina e fërflaze, mendoj se ku me shkue e me kërkue diçka për me hangër. Shkoi ke mikesha e saj e vjetër, ke dhegla. Kjo i kishte nimue edhe dimnit tjetër. Trokiti në derë të saj e i tha:

— Të lutem ere një herë, mikeshë, për me m'nimue! Ka marrë mat shumë i ligë e kam metë pa hangër. Marova unit.

Dhegla shiqaj anash ere i tha:

— Më vjen keq shumë, mori mikeshë, por ta dish se unë s'e di se sa ka me njetë dimni, kurse unë kam mledhë ushqim sa për vedi. Ti kërko denji shoqe tjetër!

U nis kërngalla mazum rrugës edhe ja msyni bletës, por ere ajo e nisi pa gja. Shkaj ashtu tuj mendue ere gërsiti në derë të kacabunit. Ky, mbasi ja dha një fiçe ushqim, i tha:

— Qyr, lum mikesha, mos e kalo gjithë verën tuj këndue e tuj ba aheng se te gjin kjo nderë si tesh.

Qysh at'here kërngalla këndon, por kur mendor se ka mbetë pa ushqim të dimnit, pelset prej inatit.

Tregoi: Hashim Mila, Ulqin
Shënoi: Bahri Brisku, Ulqin

XEKRRI

E kishin pa vetë lopën:

— A ma shumë tuti pej shtagës a pej ukit?

— Pej kurrnjani, — i kishte thanë lopa.

— Po pej kujt tuti?

— Pej xekrrit tutem. Ai na tranon e kurrkush s'na e di dertin.

Tregoi: Ahmet Avdullahu, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kljevë, Prekorupë

PLESHTI DHE MURRJELA

Murrjela i tha pleshtit:

— Çudi! Sa shumë gjak t'njeriut po pin edhe as nuk po rritesh as nuk po majesh. Që, une jam ma e madhe se ti.

Ja kthei pleshti:

— Une shkoj me mend se, si t'e shoh qi po livrit njeri, meniher dalë e kcej n'tjetër vend. Për qatâ kurr nuk muj ngihna gjak sa duhet. Ti habitesh tuj pi gjak, koftë tu njeri, koftë tu gjâja e, shpesh herë, e paguen edhe me krye se ta hinë „ndapë” me shuplakë, ose gjâja me turi apo me bisht, e ti bjen coftë e n'tokë.

Tregoi: Ramush Zeqa, fshati Raushiq, Pejë
Shënoi: Muharrem Krasniqi, fshati Vranoc, Lugu i Baranit

PLESHTI DHE NJERIU

E kish pas nxâ' njani ni herë ni plesht e, kur e shtin n'grusht, e shtrydh e nrydh, veç m'e mytë s'e myt. N'at vakt kishin pas folë krejtë mahlukati. E, ku e patum fjalën, masi e nrydhi mirë pleshtin, e hapi grushtin. U nal e p'i kqyr.

Pleshti i tha:

— Shka po m'kqyr?

— Po t'kqyri qi kâke gërban, - - ja priti ai daija.

— Po t'dokna gërban, po t'dal furan. Jam i zoti qi njeriun nandhetë killa ta çoj përpyetë, — ju përgjegj pleshti.

Ai daija, pej inati, e qiti n'tokë e, kur u munue m'i shkelë me kamë e m'i mytë pleshti keci e hini diku fellë n'bari.

Tregoi: Haxhi Abazi, fshati Çupevë, Prekorupë
Shënoi: Jetish Kadishani, fshati Tërstenik Drençë

FLAMA DHE MARIMANGA

Ish kanë marimanga n'shehër e flama n'katûn. Dikur zunën me i nrrue vënet e me ikë — flama me shkue n'shehër e marimanga n'katun. U zate'ën ni ditë njana me tjetrën. Flama zu e e veti marimangën.

— Si po e çon?

Marimanga i tha:

— Jam kanë tuj rrrue n'sheher. Si u çojshin n'sabah, a dhetë herë a pesëmdhetë herë n'dite, pa ma mshue fshisë s'e lëjshin e s'mujta me rrrue kurqysh e dola n'katûn. E zâ ni strokull (qysh) e Shingjergj e m'Shingjergj s'i bje n'mên kujt ni herë me ma mshue fshisë.

At'herë marimanga e veti flamën:

— Po ti, shka i ki punët?

Flama i tha:

— Unë jam kanë tuj rrrue n'katun edhe m'lajshin n'gjak tuj e fshi hunën me dorë edhe m'qitshin n'tokë, e m'shkelshin n'pluhun e me gazep. Kurse tash qi kam ra n'shehër, p'e marrin hallki mindilin, p'i shpalojnë palat fu-fu-fu, po i frynë hunët mirë

e kadalë e apet mindilin palë-palë, e klup n'xhep po m'shtinë e kshtu po rrnoj. Edhe n'kofsha ma e keqe se gjithshka, apet n'xhep po m'bajnë e me m'qitë nuk po m'qesin.

Tregoi: Shefqet Ahmeti, fshati Rogoçicë, Kamenicë
Shënoi: Falk Shkodra, Kamenicë

ARA NË DIELL DHE ARA NË HIJE

Ish kanë ni arë përpara disa kohnave. I bjen ni lum për midis edhe e dën për jetë at arë. At'herë njana anë jet pak si ma batall edhe dalin lisa e u ba shum hije nëpër tâ. Kur i mjellim ato dy ara t'njâjta, ham mjellin atâ ham e mjellin ktâ knej. Po njana n'dielli ishte e njana n'hije. At'herë, n'at farë vakti, kishin pa folë kollomoqat njani me tjetrin. I tha kollomoqi i arës qi ish n'dielli kollomoqit t'arës qi ish n'hije:

— Pse ti s'bane bukë veç sa për pula?

Kjo tjetra arë ju përgjegj e i tha:

— T'ishe kanë ti n'hije ku jam unë, ti as kishe bâ për pula as tallë për lopë. Ty t'ka rrokë dielli e unë jam kanë nër hije e s'kam pasë qysh m'e bâ at bukën tande.

Tregoi: Bajram Rrustemi, fshati Strelc, Deçan
Shënoi: Anton Çetta, Prishtinë

PLEPI E POCERRKA

Ju livdue pocërka plepit e i tha:

— Unë jam ma e fortë dhe ma e zoje se ti. Për dy-tre muej rritna e bahna sa ti qi i ki shum vjet.

— Ta shohim sa t'bjen bryma e parë se cili jemi ma i fortë,
— ja kthei plepi me urti.

Tregoi: Ahmet Avdullahu, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kijevë, Prekorupë

DRANDAFILJA DHE LULEDIELLI

I kish pas thënë ni herë drandafilja lulediellit:

— Ti je e madhe, po erën e ki t'keqe e kërkush nuk t'merr erë. Unë jam e vogël, po erën e kam t'mirë edhe tanë gjinja më marrin erë.

— Ashtu â, — i kishte pas thënë luledielli, — ti erën e ki t'mirë, po nuk dinë njerzit se kah e ki ftyrën, kurse për mue t'gjith e dinë se kqyri prej diellit, e dielli â gjâja ma e mirë n'botë.

Tregoi: Isak Foniqi, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kijevë, Prekorupë

PYLLI E SPATA

Spata po bante rrenim në pyll tue ja pre landët pa mëshirë.
Ju ankue pylli spatës, por kot.

Dikur u kujtue pylli dhe tha:

— S'më ke faj ti, por vetë qi ta dhaçë bishtin.

Tregoi: Ndoc Filipaj Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

GURËT E MULLINIT

Ishin pas rrokë gurët e mullinit se cilit i bjen ujemi.

— Mue m'bjen, se unë po lodroj gjithmonë, — tha guri i sipërm.

— Mirë, po ti po lodron n'shpinë teme, — i kishte thanë ai guri përfuni.

Tregoi: Kadri Syla, fshati Llozicë, Prekorupë
Shënoi: Tahir Foniqi, fshati Kijevë, Prekorupë

FULTERJA DHE KUSIA

Ishin mbledhë enët në kuvend e, edhe ato si njerzit, po vëshin në lojë shoqja-shoqen.

— Hej, sa e zhigueme je, kusi! — po i thotë fulterja.

Tana enët u qeshën, por ma fort vegshi.

At'herë, thonë se tha kusia:

— Po, e zhigueme jam njimend, madje aq fort sa, mos të ma zbardhshin faqen fulterja e vegshi, s'di se si kishe me mujtë me dalë ndër shoqe.

Q'at'herë mbet në fjalë:

„Qesh fulterja kusinë se asht e zhigueme”.

Tregoi: Ndoc Filipaj Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

PLAKA E MORDJA

Nji plakë e vetme, prejse hiqte keq prej skamit e pa rop, shum herë ankohej me vedi e ja thirrte vedit morden. Kshtu bani edhe nji ditë, kur po kthehej prej druve.

— He — tha, — moj morde, si s'erdhe ma me m'marrë! — e i qiti drutë bri vedit e desht me u ulë me pushue.

Kur që, i duel para sysh mordja e i tha:

— He, çka deshte, pse m'thirre?

— Jo, jo asgja, deshta të m'ndihmojsh me i vu në krah kto dru.

Tregoi: Gjergj Noci Koçaj, fshati Kllezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

DRUJT DHE PLAKA

Dikur motit, kur ende flitshin bagëtia e deri edhe drutë, ka kenë shumë mirë për njeri. At'herë edhe drutë vishin vetë te shpia. Lypej vetëm me shkue në pyll e drutë qi doshe me i marrë me vedi vetë ato u rrokullisshin e vishin mbas tejet në shpi.

Mjerisht punën na e prishi një plakë. Po cakton kjo cilat dru me i shkue te shpia. Edhe drutë mirë mjaft filluen të rrokullisen mbas saj. Por qe, kjo hypi maje drëve po u thotë me e bajtë edhe atë. Thonë se drutë xuen vend e thanë:

— Tash e mbrapa në t'u daçim gja, na baj ti ne!

E ç'at'herë e at'herë, drutë s'na vijnë ma, por na duhet t'i bajmë na vetë.

Tregoi: Gjyste Marini Koçaj, fshati Kilezën, Ulqin
Shënoi: Simon Filipaj, fshati Shingjergj, Ulqin

Materialet janë përgatitur nga: A. ÇETTA, RR. BERISHA dhe A. BERISHA

-